

X. évfolyam 2. szám 2017

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Pénzügyi Hírlevél
X. évfolyam 2. szám 2017

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő

Lámfalusi Ibolya

Szerzők

Keményné Horváth Zsuzsanna
horvath.zsuzsanna@aki.gov.hu

Illés Ivett
illes.ivett@aki.gov.hu

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf. 944
Telefon: (+36 1) 217-1011
Fax: (+36 1) 217-4469
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Publikációs Csoport
publikacio@aki.gov.hu
Telefon: (+36 70) 501-1156

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis-kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások.....	3
Közvetlen termelői támogatások	5
Vidékfejlesztési és halászati programok.....	6
Piaci és egyéb támogatások	7
Nemzeti támogatások	8
Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei	11
Állattenyésztési támogatások.....	11
Szántóföldi növénytermesztők támogatása.....	13
Kertészeti ágazat támogatása.....	14
Kockázatkezelés a mezőgazdaságban.....	15
A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása	16
Az egyéni gazdaságok hitelállománya.....	17
A társas vállalkozások hitelállománya.....	20
Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban....	27
MFB-hitelprogramok.....	27
Kedvezményes EXIM-konstrukciók	30
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel	34
Költségvetési kamat- és kezési díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok.....	37
Növekedési Hitelprogram.....	38
Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban.....	41
A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása	44
EU-referencia-kamatláb.....	45
Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései	46
Ágazati csódráták	49
Kiegészítő táblák.....	50

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatásokra összességében 63,7 milliárd forintot fizettek ki 2017 első negyedévében (1. táblázat). A korábbi gyakorlathoz hasonlóan a kifizetések zömét (60,0 százalékát) a termelőknek nyújtott közvetlen támogatások adták, összegük az előző év azonos időszakában folyósított összeg (126,5 milliárd forint¹) közel harmadát érte el. A számottevő csökkenés azzal magyarázható, hogy az előző év végén jelentős előleg és részfizetés valósult meg a közvetlen támogatások keretében.

Emellett a hazai költségvetésből finanszírozott nemzeti támogatások keretében további jelentős összeget, 20,5 milliárd forintot folyósítottak az első negyedévben.

A Vidékfejlesztési Program 2014–2020 intézkedéseire 0,7 milliárd forintot folyósítottak az első negyedévben, míg a Magyar Halgazdálkodási Operatív Programra nem történt kifizetés 2017. március 31-ig.

A piac szabályozását célzó intézkedésekre 4,3 milliárd forintot fordítottak, amelynek zöme továbbra is a kiegészítő nemzeti támogatással működő programokat fedezte, nagyobb részben nemzeti forrásból.

A tervek szerint 2017-ben mintegy 722 milliárd forint szolgálja az agrárium és a vidék fejlesztését támogatás formájában. Ezen belül közvetlen termelői támogatásokra 395,7 milliárd forintot, piaci és egyéb támogatásokra 32,4 milliárd forintot és a nemzeti támogatás jogcímeire további mintegy 88 milliárd forintot vehetnek igénybe a kedvezményezettek a 2017. költségvetési évben. A 2014–2020-as tervezési és programozási ciklushoz kapcsolódó vidékfejlesztési és halászati programokra a 2017. évre előirányzott támogatási összeg az előző évhez képest közel 100 milliárd forinttal 206,1 milliárd forintra bővült.

1. táblázat: **Agrár- és vidékfejlesztési támogatások, 2017. I. negyedév**

millió HUF

Jogcím	Eredeti előirányzat	2017. I. negyedév
I. Közvetlen termelői támogatások	395 729	38 241
II. Vidékfejlesztési és halászati programok	206 102	738
Magyar Halgazdálkodási Operatív Program	1 627	0
Vidékfejlesztési Program 2014–2020	203 350	734
<i>ebből: vidékfejlesztési és halászati programok technikai segítségnyújtása</i>	1 125	206
Halászati Operatív Program	–	3
III. Piaci és egyéb támogatások	32 358	4 266
Egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatások	11 358	2 421
Agrárpiaci támogatások	21 000	1 845
Belpiaci intézkedések	21 000	1 845
<i>ebből: borászati ágazat támogatása</i>		191
Külpiaci intézkedések		0
Intervenciós költségek		0
IV. Nemzeti támogatások	88 466	20 503
Agrártámogatások mindösszesen	722 655	63 748

Forrás: 2016. évi XC. törvény Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről, valamint NGM-, FM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

¹ Forrás: Pénzügyi Hírlévlél, IX. évfolyam 2. szám 2016.

Az első negyedévben az agrárium és a vidék fejlesztését célzó támogatási összeg a korábban tapasztalt 80-20 százalékos aránytól eltérően 64,1-35,9 százalékban oszlott meg az uniós és a nemzeti forrás között. Európai uniós forrásból 40,9 milliárd, hazai forrásból további 22,9 milliárd forint kifizetése valósult meg az első negyedév folyamán.

A 2017. évre előirányzott támogatási összeg viszont továbbra is a 80-20 százalékos megoszlást követi, 591,0 milliárd forintot folyósíthatnak az európai uniós, 131,7 milliárd forintot pedig a nemzeti költségvetésből a 2017. évi agrár-vidékfejlesztési támogatásokra (2. táblázat).

2. táblázat: **Agrár- és vidékfejlesztési támogatások forrásai, 2017. I. negyedév**

Forrás	millió HUF					
	2017. évi eredeti előirányzat			2017. I. negyedévi kifizetés		
	Összesen	EU	Nemzeti	Összesen	EU	Nemzeti
Nemzeti forrásból finanszírozott támogatások	88 466	–	88 466	20 503	–	20 503
EU-társfinanszírozású támogatások	217 460	174 230	43 230	3 158	767	2 391
Közvetlen EU-kifizetések	416 729	416 729	–	40 086	40 086	–
Összesen	722 655	590 959	131 695	63 748	40 853	22 895

Forrás: 2016. évi XC. törvény Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről, valamint NGM-, FM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

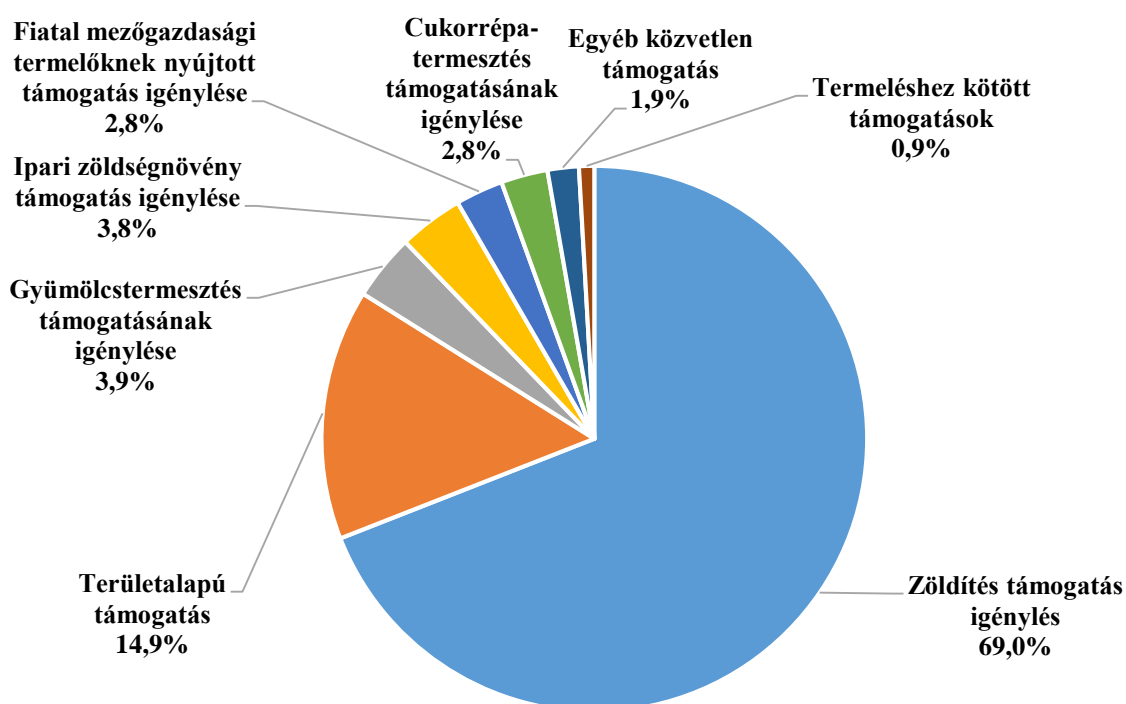
Közvetlen termelői támogatások

A közvetlen támogatás jogcímein 2017 első negyed-éve során 38,2 milliárd forint jutott el a termelőkhez, amely az előző év azonos időszakához képest számottevően kevesebbnek bizonyult. Ahogy az már a fentiekben említésre került, a nagymértékű csökkenés háttérében az előző év végén megvalósult jelentős előleg és részfizetés állt.

A termelőknek nyújtott mintegy 38 milliárd forint támogatási összeg legnagyobb részét, 69,0 százalékát

(26,4 milliárd forint) a zöldítési támogatás tette ki, míg a területalapú támogatás a közvetlen támogatások mintegy 15 százalékát (5,7 milliárd forint) adta (1. ábra). Emellett a gyümölcsstermesztés és az ipari zöldségnövény támogatására közel 1,5-1,5 milliárd forintot folyósítottak (6. táblázat). A fiatal mezőgazdasági termelők a cukorrépa-stermesztés támogatásához hasonló összegű, 1,1 milliárd forintos támogatásban részesültek. A termeléshez kötött támogatások keretében mindössze 345 millió forintot fizettek ki a kedvezményezetteknek az első negyedévben.

1. ábra: **Közvetlen támogatások megoszlása, 2017. I. negyedév**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Vidékfejlesztési és halászati programok

A Vidékfejlesztési Program 2014–2020 intézkedéseire 203,4 milliárd forint, míg a Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP) keretében összességében 1,6 milliárd forint áll a kedvezményezettek rendelkezésére 2017-ben (3. táblázat).

A 2014–2020-as időszakban működő programokra 734,3 milliárd forint kifizetése valósult meg, amelyet

teljes egészében a ciklushoz kapcsolódó Vidékfejlesztési Program intézkedéseire fizettek ki. Ebből 206,0 milliárd forint a program megvalósításához szükséges technikai segítségnyújtásra irányult, amely intézkedés 2017. évi eredeti előirányzata 1,1 milliárd forint.

Az előző, 2007–2013-as tervezési ciklushoz tartozó Halászati Operatív Programra (HOP) a 2017. évre már nem különítettek el támogatási összeget, viszont kifizetés még volt a program keretében az első negyedévben.

3. táblázat: **Vidékfejlesztési és halászati támogatások, 2017. I. negyedév**

millió HUF

Jogcím	Eredeti előirányzat	2017. I. negyedév
I. Vidékfejlesztési és halászati programok	–	3,3
Halászati Operatív Program	–	3,3
II. Vidékfejlesztési és halászati programok 2014–2020	206 102	734,3
Vidékfejlesztési Program 2014–2020 (determinációval együtt)	203 350	734,3
<i>ebből: vidékfejlesztési és halászati programok technikai segítségnyújtása</i>	1 125	206,0
Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP)	1 627	0,0
EU-társfinanszírozással működő vidékfejlesztési és halászati programok összesen	206 102	737,6

Forrás: 2016. évi XC. törvény Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről, valamint NGM-, és MÁK-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Piaci és egyéb támogatások

A piac szabályozására irányuló támogatásokra a költségvetési törvény² alapján 32,4 milliárd forintot fordíthatnak a 2017. évben. Ez az összeg 64,9 százalékban uniós forrásból, 35,1 százalékban nemzeti költségvetésből kerül kifizetésre és a kiegészítő nemzeti támogatással működő programok támogatását szolgálja.

A 2017. évre előirányzott támogatási összegből 4,3 milliárd forint kifizetése valósult meg az első negyedévben (4. táblázat). Fontos megemlíteni, hogy az

év első három hónapjában kifizetett összegből nem cél-szerű következtetéseket levonni az előirányzott összeg teljesülését illetően, hiszen a kifizetési rend okán számos támogatás az év második felében teljesül.

A piaci és egyéb támogatásokon belül a kiegészítő nemzeti támogatással működő programok nemzeti részére folyósították a legnagyobb összeget, 2,4 milliárd forintot. A programok közül az egyes speciális szövetkezetek támogatására fordítottak jelentős összeget, az uniós és hazai forrásokból összesen 1,9 milliárd forintot, emellett a borászati ágazat részesült még további 191,1 millió forint támogatásban a belpiaci intézkedések keretében.

4. táblázat: **Piaci és egyéb támogatások, 2017. I. negyedév**

millió HUF		
Jogcím	Eredeti előirányzat	2017. I. negyedév
Agrárpiaci támogatások	21 000	1 844,9
Belpiaci intézkedések	21 000	1 844,9
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok uniós része		1 653,8
<i>Magyar Méhészeti Nemzeti Program</i>		0,0
<i>Iskolatej program</i>		144,3
<i>Iskolagyümölcs-program</i>		454,8
<i>Egyes speciális szövetkezetek támogatása</i>		817,5
<i>Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása</i>		237,2
Borászati ágazat támogatása		191,1
<i>Szőlőültvények szerkezetátalakításának és átállításának támogatása</i>		49,0
<i>A szőlőfeldolgozás és a borkészítés során keletkező melléktermékek támogatással történő leparlásának támogatása</i>		129,3
<i>Borok promóciója harmadik országokban</i>		12,7
Külpiaci intézkedések		0,0
Intervenciós költségek		0,0
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok nemzeti része	11 358	2 420,9
Magyar Méhészeti Nemzeti Program	683	-0,1
Iskolatej program	4 200	758,1
Iskolagyümölcs-program	1 726	516,1
Egyes speciális szövetkezetek támogatása	4 213	1 058,3
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	537	88,4
Összesen	32 358	4 265,8

Forrás: 2016. évi XC. törvény Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről, valamint FM és MÁK-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

² 2016. évi XC. törvény Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről.

Nemzeti támogatások

Nemzeti támogatás formájában a gazdálkodók több mint 88 milliárd forintot vehetnek igénybe 2017-ben. A hazai költségvetésből finanszírozott támogatásokon belül a Nemzeti agrártámogatások jogcímein 77,6 milliárd forint kifizetése valósulhat meg a 2017. évi költségvetési időszakban (5. táblázat).

A nemzeti támogatások kifizetése összességében 20,5 milliárd forint összegben valósult meg 2017 első negyedében, amelynek túlnyomó része, 72,9 százaléka Nemzeti agrártámogatások előirányzat jogcímein jutott el a kedvezményezettekhez. A korábbiaktól eltérően az Átmeneti nemzeti támogatások (továbbiakban ÁNT) 3,3 milliárd forint összege – az egyes jogcímekre megvalósult jelentős mértékű előlegkifizetés következtében – nem volt kiugró a Nemzeti agrártámogatások között. Számottevő mértékű előlegkifizetés a hízott bika (Húsmarhatartás támogatás) és a Szarvasmarhatartás

extenzifikációs támogatása jogcímen valósult meg, a Nemzeti tejtámogatás pedig teljes egészében kifizetésre került a tárgyévben.

Az állatjóléti támogatások (baromfi, sertés, tenyészkoca) keretében 7,3 milliárd forintot vettek igénybe a kedvezményezettek az első negyedév során. Ezen belül a Tenyészkoca állatjóléti támogatás jogcímen folyósították a legnagyobb összeget, 3,9 milliárd forintot. Az egyes állatbetegségek megelőzésére, leküzdésére további 3,0 milliárd forintot fordítottak március 31-ig.

A termelőket ért agrárkárok enyhítésére a gazdálkodók befizetéseiből a 2017. évre is 4,3 milliárd forint áll rendelkezésre, amely összeg kiegészül további a hazai költségvetésből elkülönített összeggel, 4,3 milliárd forinttal. Így összességében 8,6 milliárd forint áll a gazdálkodók rendelkezésére a 2016. évi károk kompenzálására 2017-ben. Ebből az összegből 4,9 milliárd forint támogatás kifizetése valósult meg az első negyedévben.

5. táblázat: **Nemzeti támogatások, 2017. I. negyedév**

	millió HUF	
Jogcím	Eredeti előirányzat	2017. I. negyedév
Nemzeti agrártámogatások	77 597	14 953,6
ebből		
Átmeneti nemzeti támogatások		3 262,0
Baromfi állatjóléti támogatás		2 222,3
Sertés állatjóléti támogatás		1 234,6
Tenyészkoca állatjóléti támogatás		3 863,3
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése		2 955,5
Állatihulla-ártalmatlanítási támogatása		894,0
Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)		5,8
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás		0,4
Agrárfinanszírozás kamattámogatása, kezesi díjtámogatása		240,2
<i>ebből: ASZK-hoz kapcsolódó támogatások</i>		55,8
Mezei őrszolgálat		0,0
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	1 125	4,7
Nemzeti agrárkárenyhítés	4 300	4 860,7
Állattenyésztési feladatok	1 300	524,8
Tanyafejlesztés	1 225	159,5
Osztatlan földtulajdon kimérésének költségei	2 650	0,0
Egyéb nemzeti támogatások	269	0,0
Nemzeti támogatások	88 466	20 503,3

Forrás: 2016. évi XC. törvény Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről, valamint FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

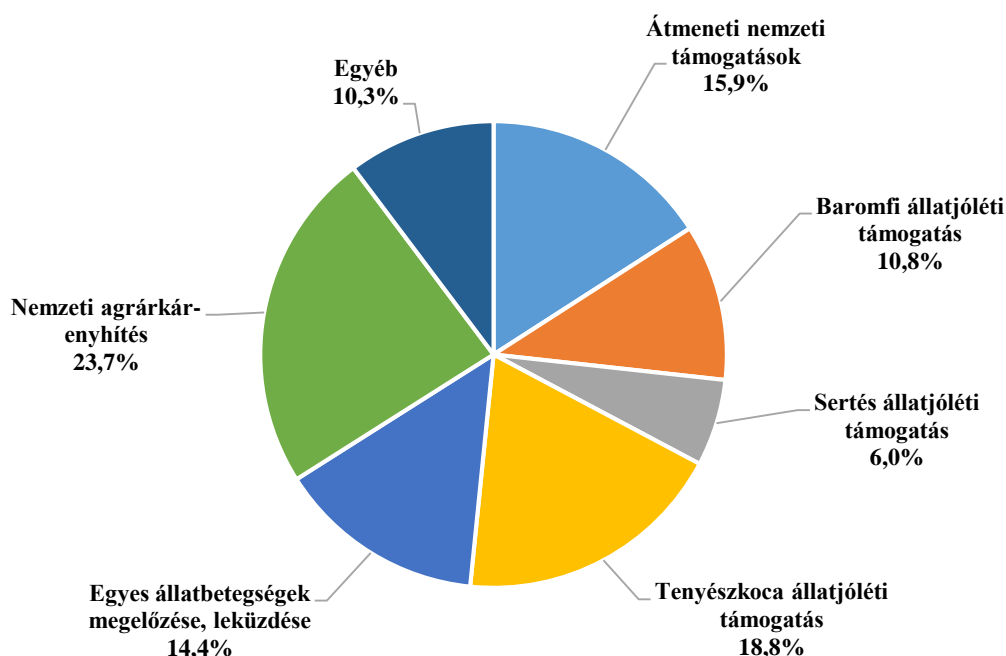
A sertéságazat helyzetét javító intézkedésekre 1,1 milliárd forintot, tenyésztésszervezésre (Állattenyésztési feladatok) 1,3 milliárd forintot, tanyafejlesztésre 1,2 milliárd forintot, osztatlan földtulajdon kimérésére további 2,7 milliárd forintot folyósíthatnak nemzeti költségvetésből.

A nemzeti forrásból megvalósult kifizetések legnagyobb részét, 23,7 százalékát a Nemzeti agrárkárnyhítés keretében fizették ki, 18,8 százaléka pedig tenyész- koca állatjóléti támogatás formájában jutott el a gazdálkodókhoz. A kifizetési arányok a jogszabályokból eredő kifizetési ütemezés miatt alakultak a fentieknek megfelelően, hiszen az agrárkárrok kompenzálására a támoga-

tási összeg március 31-ig kifizetésre kerül. A tenyész- koca állatjóléti támogatás összege pedig az előző évhez kapcsolódó kifizetéseket is tartalmaz, ellentétben a többi támogatási jogcímmel.

A nemzeti költségvetésből megvalósult kifizetések további jelentős hányadát Átmeneti nemzeti támogatások jogcímein, 14,4 százalékát pedig az egyes állatbetegségek megelőzésére és leküzdésére vették igénybe a kedvezményezettek az első negyedévben. A baromfi állatjóléti támogatás a nemzeti támogatások között 10,8 százalékos arányt képviselt, emellett a sertés állatjóléti támogatás a hazai költségvetésből megvalósult kifizetések további 6,0 százalékát képezte (2. ábra).

2. ábra: A nemzeti támogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2017. I. negyedév

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

6. táblázat: **Közvetlen és átmeneti nemzeti támogatások teljesülése részletesen, 2017. I. negyedév**

millió HUF

Jogcím	2017. I. negyedév
Közvetlen támogatások	38 241,0
Területalapú támogatás	5 684,4
Cukorrépa-termesztés támogatásának igénylése	1 059,8
Fiatalfelhasználó mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás igénylése	1 081,1
Gyümölcsstermesztés támogatásának igénylése	1 494,1
Ipari zöldségnövény támogatás igénylése	1 463,5
Kisgazdaságok támogatása	172,3
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás	0,5
Rizstermesztés támogatás igénylése	92,3
Szálas fehérjenövény támogatás igénylése	3,0
Szemes fehérjenövény támogatás igénylése	1,5
Tejbeszállítás csökkentés támogatása	365,3
Termeléshez kötött anyajuh tartás támogatása	1,1
Termeléshez kötött anyatehéntartás támogatása	62,7
Termeléshez kötött hízottbika-tartás támogatása	6,2
Termeléshez kötött tejhasznútehén-támogatás	274,9
Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített cukortámogatás	70,8
Zöldítéstámogatás igénylése	26 405,2
Zöldség-gyümölcs és dohány-szerkezetátalakítás	2,3
Átmeneti nemzeti támogatások	3 262,0
Nemzeti tejtámogatás	0,83
Húsmarhatartás támogatás – 2007-től elválasztott	495,57
Szarvasmarhatartás extenzifikációs támogatása – elválasztott	415,89
Virginia dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	1 752,73
Átmeneti nemzeti anyatehéntartás támogatása	-1,28
Burley dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	590,85
Anyajuh tartás de minimis támogatása	0,06
Anyajuh-támogatás	0,02
Anyajuh tartás kiegészítő támogatás – 2007-től elválasztott	4,95
Egyéb, korábbi évekről áthúzódó kifizetések	2,39
Összesen	41 503,00

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei

A fejezet célja az agrárium és a vidék fejlesztésére irányuló támogatások ágazatonkénti, illetve alágazatonkénti felosztása. A jogcímek besorolása a fent említett kategóriákba azonban nem minden esetben lehetséges, hiszen vannak olyan támogatások, amelyek több ágazat számára biztosítanak forrást (területalapú támogatás, zöldítés), illetve egyes intézkedések több alágazatot is érintenek (az Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfin kívül, illetve az Állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás). Az Agrár Széchenyi Kártya (ASZK) keretében nyújtott átmeneti támogatás, illetve az ágazatok részére folyósított kamat kezességi díjtámogatás és költségtámogatás szintén több ágazat számára biztosít támogatási összeget, ezáltal az ágazatonkénti felosztásnál ezen támogatásokat nem állt módunkban szerepeltetni.

Állattenyésztési támogatások

Az állattenyésztéssel és -tartással foglalkozó termelők összességében 14,8 milliárd forintot vettek igénybe 2017. március 31-ig (7. táblázat). Az állattenyésztési ágazatba befolyt támogatási összeg szinte teljes egészében (92,6 százalék) nemzeti költségvetésből került kifizetésre. A támogatások kisebb hányadát, 7,4 százalékát folyósították uniós forrásból.

Az első negyedévben folyósított állattenyésztési támogatások legnagyobb része, 34,6 százaléka a sertés-ágazat helyzetének javítását szolgálta, mintegy 20 százaléka a baromfiágazatba érkezett, 17,1 százaléka pedig a szarvasmarhatartók és -tenyésztők támogatásául szolgált. A juh- és kecskeágazatba a teljes támogatási összeg 1,2 százaléka került. A fennmaradó 27,5 százalékot a fent említett okokra hivatkozva nem állt módunkban felosztani az ágazatok között.

A szarvasmarha-ágazatba befolyt támogatás több mint fele (1,5 milliárd forint) a tejválság helyzetét hiva-

tott kezelni, kisebb hányada (1,0 milliárd forint) a húsmarhatartással foglalkozó termelők számára biztosított támogatást. A tejágazat támogatásai közül az Iskolatej program volt kimagasló, erre az intézkedésre 0,9 milliárd forintot fordítottak, amely kifizetés 84,0-16,0 százalékos arányban valósult meg nemzeti és uniós forrásból. Emellett a Tejbeszállítás csökkentés támogatása jogcímmre 2017 első negyedévében volt először kifizetés, összességében 365,3 millió forint. A húsmarhatartással foglalkozók az ÁNT keretében igényelték a támogatásuk zömét, 911,5 millió forintot.

A sertéságazat 5,1 milliárd forint támogatásban részesült az első negyedév során, amely szinte teljes egészében állatjóléti támogatás formájában jutott el a termelőkhez.

A baromfiágazat legnagyobb részben szintén állatjóléti támogatásban részesült, emellett állatbetegségek megelőzésére és leküzdésére vettek igénybe további 0,7 milliárd forint támogatási összeget. A sertés- és baromfiágazat uniós támogatásból nem részesülhet, ezért a fent említett ágazatokba érkezett támogatási összegek teljes egészében hazai költségvetésből kerültek kifizetésre.

A juh- és kecskeágazat szereplői szinte az összes támogatást Anyakecske de minimis támogatás formájában vették igénybe az első negyedév során.

Azon jogcímek között, amelyeket nem állt módunkban felosztani az ágazatok, illetve az alágazatok között, az egyéb állattenyésztők (nem baromfi) számára nyújtott Egyes állatbetegségek megelőzése és leküzdése jogcím dominált, az egyéb támogatások több mint fele ehhez a jogcímhez kapcsolódott. Emellett kiemelésre méltó még az állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás, amelyre 894,0 millió forint kifizetése valósult meg március 31-ig.

7. táblázat: **Az állattenyésztési ágazatba befolyt támogatási összegek, 2017. I. negyedév**

	millió HUF
Jogcím	2017. I. negyedév
Szarvasmarha	2 523,8
Tejágazat	1 543,4
Nemzeti tejtámogatás	0,8
Termeléshez kötött tejhasznútehén-támogatás	274,9
Iskolatej program	902,4
Tejbeszállítás csökkentés támogatása	365,3
Húsmarhatartás	980,4
Húsmarhatartás támogatás – termeléstől elválasztott	495,6
Szarvasmarhatartás extenzifikációs támogatása – termeléstől elválasztott	415,9
Termeléshez kötött hízottbika-tartás támogatása	6,2
Átmeneti nemzeti anyatehéntartás támogatása	-1,3
Termeléshez kötött anyatehéntartás támogatása	62,7
Sertés	5 102,6
Tenyézkoca állatjóléti támogatás	3 863,3
Sertés állatjóléti támogatás	1 234,6
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	4,7
Baromfi	2 892,0
Baromfi állatjóléti támogatás	2 222,3
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfi	669,7
Juhok, kecskék	178,3
Termeléshez kötött anyajuhtartás támogatása	1,1
Anyakecske de minimis támogatás	172,1
Anyajuhtartás de minimis támogatása	0,1
Anyajuhtartás kiegészítő támogatása – termeléstől elválasztott	5,0
Egyéb jogcímek	4 056,3
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – egyéb (baromfin kívül)	2 258,6
Állathulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás	894,0
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	325,6
Állattenyésztési feladatok	524,8
Tenyésznyúl tenyésztésbe állításának de minimis támogatása	42,3
Rendezett piaci kapcsolatok kialakítása érdekében nyújtott csekély összegű (de minimis) támogatás	11,1
Összesen	14 753,1

Forrás: FM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Szántóföldi növénytermesztők támogatása

A szántóföldi növénytermesztő ágazat közel 36 milliárd forint támogatásban részesült 2017 első negyedévében, amelynek zöme (93,3 százalék) uniós költségvetésből származott. A támogatási összeg legjava, 32,1 milliárd forint területalapú támogatás formájában,

azon belül is főként a zöldítési komponens keretében (26,4 milliárd forint) jutott el a gazdálkodókhoz (8. táblázat). Emellett a dohányágazat (Burley és Virginia dohánytermesztők együttesen) 2,3 milliárd forint, a cukorrépa-termesztők pedig 1,1 milliárd forint támogatásban részesültek.

További 92,3 millió forint a rizstermesztést, 46,4 millió forint pedig a növényegészségügyi vizsgálatok támogatását szolgálta.

8. táblázat: A szántóföldi növénytermesztési ágazatba befolyt támogatási összegek, 2017. I. negyedév

Jogcím	2017. I. negyedév
Területalapú támogatás	5 684,4
Zöldítéstámogatás igénylése	26 405,2
Virginia dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	1 752,7
Burley dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	590,8
Cukorrépa-termesztés támogatásának igénylése	1 059,8
Növényegészségügyi vizsgálatok támogatása	46,4
Szemes fehérjenövény támogatás igénylése	1,5
Szálas fehérjenövény támogatás igénylése	3,0
Rizstermesztés támogatásának igénylése	92,3
Összesen	35 636,2

Megjegyzés: A területalapú támogatásból és a hozzá kapcsolódó zöldítésből a szántóföldi növénytermesztők mellett a legeltető állattartók és a kertészeti ágazat is részesült, az alágazatok közötti megosztás nem volt lehetséges.

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Kertészeti ágazat támogatása

A kertészeti ágazat az első negyedév során 4,5 milliárd forint támogatásban részesült (9. táblázat). Az ágazat támogatásának mintegy 65 százaléka származott

uniós, 35 százaléka pedig nemzeti forrásból. A támogatási jogcímek között az Egyes speciális szövetkezesek és a gyümölcsstermesztés támogatása dominált. A két jogcímre együttesen a kertészeti ágazat támogatásának 74,3 százaléka érkezett.

9. táblázat: **A kertészeti ágazat részére folyósított támogatások, 2017. I. negyedév**

	millió HUF
Jogcím	2017. I. negyedév
Borászati ágazat támogatása	191,1
<i>ebből: Szőlőültetvények szerkezetátalakításának és átállításának támogatása</i>	<i>49,0</i>
<i>A szőlőfeldolgozás és a borkészítés során keletkező melléktermékek támogatással történő lepárlásának támogatása</i>	<i>129,3</i>
<i>Borok promóciója harmadik országokban</i>	<i>12,7</i>
Egyes speciális szövetkezesek támogatása	1 875,9
Iskolagyümölcs-program	970,8
Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)	5,8
Fűszerpaprika-termelők de minimis támogatása	0,3
Gyümölcsstermesztés támogatásának igénylése	1 494,1
Összesen	4 538,0

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Kockázatkezelés a mezőgazdaságban

A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer 2012. január 1-je óta két pilléren nyugszik. Az agrárkárenyhítés (I. pillér) keretében a 2016. évi időjárás okozta károk kompenzálására 4,9 milliárd forint összeget hagytak jóvá (10. táblázat). A káresemények közül a tavaszi fagykár okozta a legnagyobb mértékű veszteségeket, de

a jégeső is jelentős károkat eredményezett a tavalyi évben. A károk kompenzálására a nemzeti agrárkárenyhítési rendszer keretében 4,9 milliárd forintot, azaz a kárenyhítés összegének szinte teljes egészét már az első negyedévben folyósították a jogosult termelők számára (11. táblázat).

A kockázatkezelési rendszer második pillére, a mezőgazdasági biztosítási díjtámogatás keretében 0,9 milliárd forint kifizetése valósult meg az első negyedévben az időszakhoz kapcsolódóan.

10. táblázat: **A 2016. évi károk kompenzálására jóváhagyott, illetve részben jóváhagyott kérelmek felosztása elemi káresemények szerint**

	millió HUF
Káresemény	Jóváhagyott összeg
Aszálykár	9,3
Belvízkár	265,1
Tavaszi fagykár	3 134,9
Téli fagykár	7,1
Őszi fagykár	22,8
Jégesőkár	1 124,8
Viharkár	222,4
Mezőgazdasági árvízkár	0,0
Felhőszakadáskár	77,6
Összesen	4 863,9

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

11. táblázat: **A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer kifizetései, 2017. I. negyedév**

	millió HUF
Jogcím	2017. I. negyedév
Nemzeti agrárkárenyhítés	4 860,7
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott nemzeti támogatás	0,4
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott uniós támogatás	0,5
Összesen	4 861,5

Forrás: NGM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása

Az eurozónában és a régióban is a vállalati hitelezés bővülése tapasztalható a Magyar Nemzeti Bank (MNB) elemzése szerint. A vállalati hitelállomány éves összevetésben átlagosan 1,8 százalékkal gyarapodott tranzakciós alapon³. Az egyes országok közül a balti államokban 7 százalékkal, a Visegrádi országokban átlagosan 6,5 százalékkal bővült a vállalati hitelezés. Romániában a nem pénzügyi vállalatok által felvett hitelek értéke éves összevetésben 1 százalékkal csökkent.

Az MNB 2016 januárjában elindította a Növekedéstámogató Programot (NTP), ami a bankok piaci hitelezéshez való visszatérését segíti elő a Növekedési Hitelprogram (NHP) fokozatos kivezetésével és a pozitív ösztönzést jelentő új Piaci Hitelprogram (PHP) meghirdetésével. A PHP keretében a hitelösztönzés fő eszközévé a hitelezési aktivitáshoz kötött kamatsereűgylet (HIRS)⁴ vált, ezen felül kiegészítő eszközként a preferenciális betéti lehetőség áll még rendelkezésre a jövőben. A bankok vállalják, hogy a HIRS-igénybevétel negyedének megfelelő mértékben növelik a kkv-hitelezési aktivitásukat az ügyletek futamideje alatt. A 2017. március végén lezárult Növekedési Hitelprogram⁵ kivezetését követően a piaci hitelezésre való átállást a 2016 elején megkezdett, majd 2017 májusában kibővített Piaci Hitelprogram (PHP) biztosítja. Az MNB közlése szerint a PHP első évének felülvizsgálata 2017. február végével lezárult. Az MNB összegzése szerint a program 2016-ban elősegítette a kis- és közepes vállalatok hitelállományának (az önálló vállalkozókat is figyelembe véve) közel 12 százalékos, a teljes vállalati hitelállomány pedig 4 százalék feletti bővülését.

A nemzetgazdaság társas vállalkozásainak hitelállománya 2016 szeptemberétől fokozatosan emelkedve 5884,8 milliárd forintról 6034,7 milliárd forintra változott az aktuális negyedévben.

Éves összehasonlításban az említett hitelállomány több mint felét (57,3 százalék) kitevő forinthitelek 4,6 százalékkal 3458,8 milliárd forintra emelkedtek, a

devizahitelek ellenben 4,1 százalékkal 2575,9 milliárd forintra csökkentek 2016 első negyedévéhez képest.

Makroszinten a hitelállományon belül a rövid lejáratú hitelek értéke 7,6 százalékkal, 1712,1 milliárd forintról 1582,0 milliárd forintra csökkent az előző év azonos időszakához viszonyítva. A hosszú lejáratú hitelállomány ugyanezen időszakhoz képest 4,0 százalékkal lett több, értéke 4452,7 milliárd forintot tett ki. Az MNB Hitelezési felmérésére adott válaszok összegzése alapján a vállalati hitelkereslet bővülése a bankok várakozásai szerint mind a hosszú, mind a rövid lejáratú hitelek piacán folytatódhat. Ugyanakkor a kis- és mikrovállalkozásoknál a hitelkeresletben inkább a hosszú lejáratúak iránti kereslet erősödött az aktuális negyedévben.

A társas vállalkozásoknál a hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban is egyaránt csökkent. Az egyéni gazdaságok hitelállománya elsősorban a mezőgazdaságban nőtt meg jelentősen az előző negyedévhez képest, az élelmiszeriparban csak mérsékelt emelkedés következett be.

A Magyar Lízingszövetség szerint a lízingpiacon belül az elmúlt tíz évben egyre nagyobb a mezőgazdasági gépek aránya (az új kihelyezéseknél 15 százalék körüli a részesedés), a lízingkonstrukciók szerepe nő. A gazdasági válság után megerősödtek az agrárpiacon vállalkozások és a jegybanki hitelprogram által biztosított olcsó forrásokból megvalósulhattak a beruházások, eszközbeszerzések. Az agrárvállalkozások egyre nyitottabbak a lízingfinanszírozás iránt, a rugalmas, költséghatékony és az alacsony kamatkörnyezet miatt olcsó lízingkonstrukciók versenyképes finanszírozást biztosítanak.

A Növekedési Hitelprogram 2017. március 31-én lezárult. A program keretében közel 40 000 mikro-, kis- és középvállalkozás jutott kedvező hitelfelvételi lehetőséghez több mint 2800 milliárd forint összegben. Az összes szakaszban együttesen mintegy 1700 milliárd forintnyi hitel- és lízingügylet segítette az új beruházások finanszírozását.

³ Tranzakció alatt a devizaárfolyam változásából eredő ártértékelődéstől, árváltozástól, átsorolásoktól és egyéb változásoktól megtisztított, a tárgyidőszakot érintő állománynövekedések és -csökkenések könyvekben nyilvántartott árfolyamon számított értékét értjük.

⁴ A HIRS a bankok kkv-hitelezéséből adódó kamatkockázatának 1–3 éves futamidőn való kezelésével támogatja a hitelezési aktivitást, a preferenciális betéti lehetőség pedig a bankok likviditáskezelését segíti elő, ezáltal ugyancsak ösztönözve a hitelezést. A HIRS keretösszege 1000 milliárd forint.

⁵ A harmadik szakasz 2017. március végén 98 százalékos kihasználtsággal ért véget, azonban a bankok által a Piaci Hitelprogram keretében a kkv-hitelállomány növelésére tett vállalások továbbra is támogatják a vállalati hitelezést. Azon intézmények, amelyek 2017. február végéig nem zárták az MNB-vel szembeni HIRS-pozíciójukat, az ügyletmérettel arányosan kkv-hitelezésük további emelését vállalták. A programban részt vevő intézmények 2017-re újabb 170 milliárd forint kkv-hitelnövelést vállaltak.

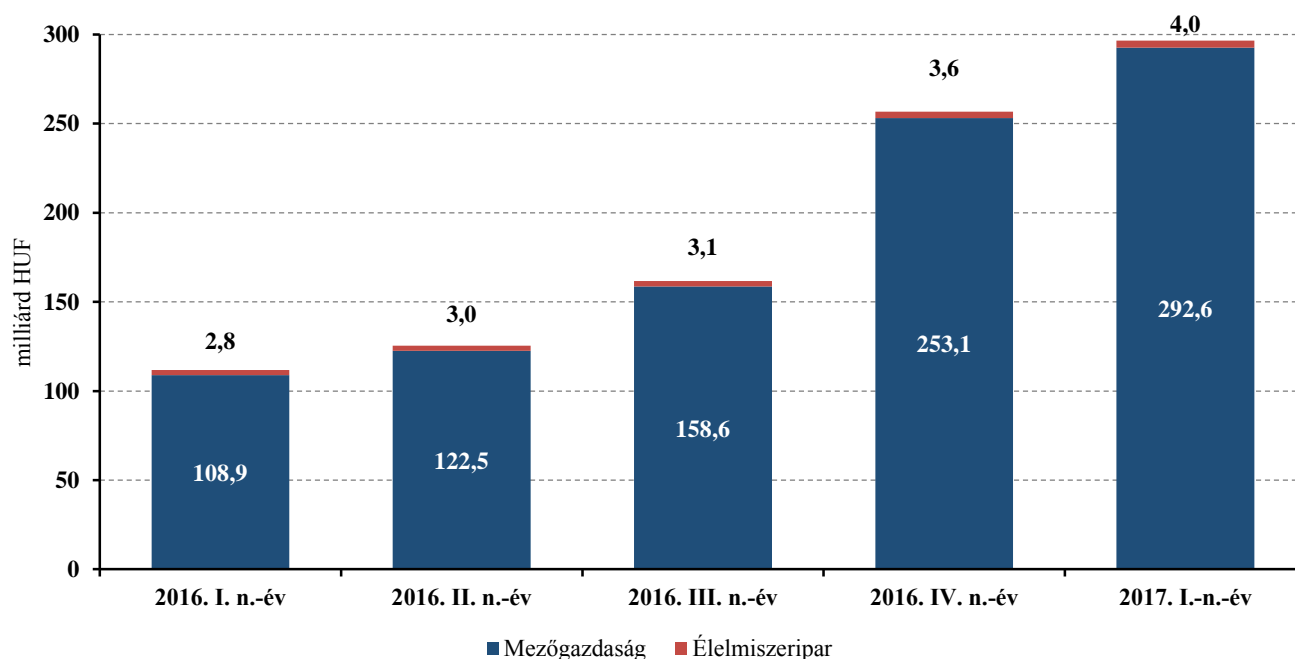
Az egyéni gazdaságok hitelállománya

A mezőgazdasági és élelmiszeripari egyéni gazdaságok hitelei az előző negyedévhez képest 15,6 százalékkal 296,6 milliárd forintra emelkedtek 2017 első negyedévében. A fennálló állomány mintegy 9,2 százalékát (27,4 milliárd forintot) az egyéb, be nem sorolt hitelek (lombardhitelek, szabad felhasználású, jelzálog-, személyi hitelek stb.) adták. A teljes hitelállományból

98,7 százalékot a mezőgazdasági, 1,3 százalékot az élelmiszeripari szakágazatok képviseltek az aktuális negyedévben. Figyelemreméltó, hogy a mezőgazdaság egyéni gazdaságainak hitelállománya 39,5 milliárd forinttal nőtt az előző negyedévhez képest. Az élelmiszeripari egyéni gazdaságainak hitelei 11,1 százalékkal, 3,6 milliárd forintról 4,0 milliárd forintra bővültek (3. ábra).

A mezőgazdaság egyéni gazdaságainál a hitelállomány bővülését elsősorban az MFB-NHP Földhitel Hitelprogram mozgatta, valamint az alacsony vállalati kamatláb is ösztönzőleg hatott.

3. ábra: Az egyéni gazdaságok hitelállománya 2016–2017 első negyedéve között

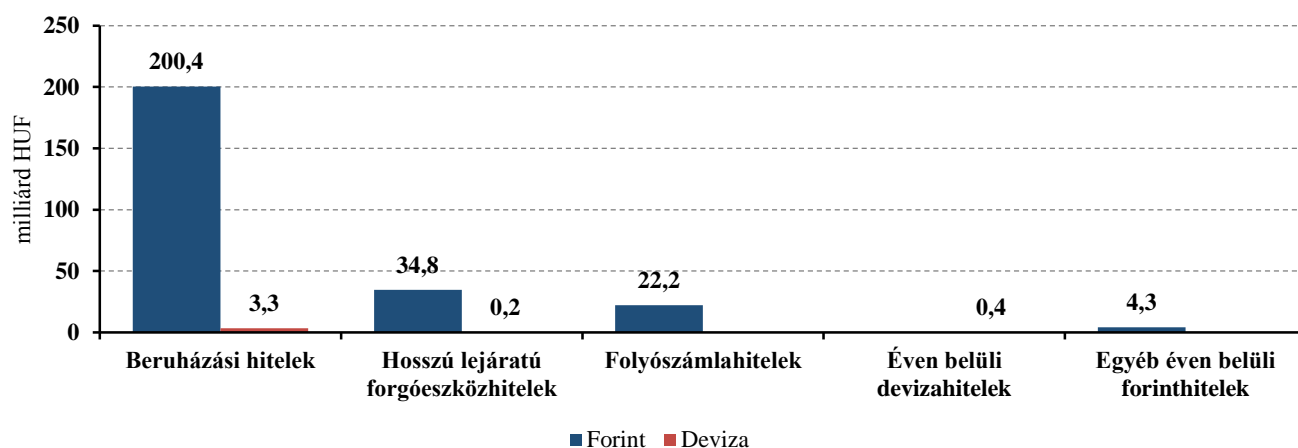

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni gazdaságok hiteleinek értéke 253,1 milliárd forintról 292,6 milliárd forintra emelkedett az aktuális negyedévben, azaz 15,7 százalékkal haladta meg az előző negyedévi értékét. A bővülés elsősorban a földvásárlások okán megnövekedett beruházási hiteleknek tulajdonítható, amelyek értéke 32,2 milliárd forinttal emelkedett. A hosszú lejáratú forgóeszközhitel állománya 4,3 milliárd forinttal, az éven belüli hiteleké 0,4 milliárd

forinttal, a forint folyószámlahiteleké pedig 1,8 milliárd forinttal nőtt.

Az egyéni gazdaságok mezőgazdasági hitelállományából a beruházási és a hosszú lejáratú forgóeszközhitel értéke összesen 81,6 százalékot (238,7 milliárd forint) jelentett (4. ábra). A kedvezményes hitelprogramokhoz nem kötődő (piaci) hitelállomány a teljes hitelösszeg 25,5 százalékát tette ki az aktuális negyedévben.

4. ábra: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállománya a hitel forrása és a főbb hitelcél szerint 2017 I. negyedév végén**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdaságon belül a szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó gazdaságok hiteleinek értéke 179,1 milliárd forintról 26,2 milliárd forinttal nőtt, így 205,3 milliárd forint volt az aktuális negyedévben. Ez az érték a mezőgazdasági egyéni gazdaságok hiteleinek 70,2 százalékát jelentette 2017 első negyedévében. Megjegyzendő, hogy a szántóföldi növénytermesztők által felvett beruházási hitelállomány közel másfélsze-

resére (1,2) emelkedett a 2016. negyedik negyedévi állományhoz képest (12. táblázat). Jelentősen nőttek a hitelek az állattenyésztési (+5,7 milliárd forint) és a kertészeti ágazatokban (+6,0 milliárd forint) is ezen időszak alatt, az állattenyésztés részesedése így 13,6 százalékot, a kertészeté 7,9 százalékot tett ki. Az egyéb szakágazatok által felvett hitelállomány is bővült 1,7 milliárd forintra.

12. táblázat: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban 2017 I. negyedév végén**

Szakágazat	Összesen	Ebből:			
		Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel	Folyószámlahitelek	Éven belüli hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	205,3	150,5	22,6	13,4	3,0
Állattenyésztés	39,9	25,2	6,9	4,0	0,5
ebből					
<i>baromfi</i>	6,8	3,5	1,4	1,1	0,1
<i>sertés</i>	7,8	5,9	0,9	0,6	0,1
<i>szarvasmarha</i>	14,8	8,6	3,6	1,3	0,2
Kertészet	23,1	14,6	3,1	2,0	0,4
Egyéb	24,3	13,4	2,4	2,8	0,7
Összesen	292,6	203,7	35,0	22,2	4,6

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdaságban újonnan folyósított hitelállomány értéke 29,3 milliárd forinttal csökkent az előző negyedévhez képest, értéke 87,7 milliárd forint volt,

amelyből a piaci hitelek állománya jelentős összeget, 48,1 milliárd forintot tett ki. A legtöbb új hitelt továbbra is a szántóföldi növénytermesztő egyéni gazdaságok

vették fel összesen 72,3 milliárd forint értékben, amelyből a hosszú lejáratú forgóeszközhitel 43,6 milliárd forintot, a beruházási hitelek 24,4 milliárd forintot, azaz együttesen 77,6 százalékot képviseltek.

A kertészeti ágazat egyéni gazdaságainál a beruházási hitelek értéke 6,0 milliárd forintról 4,1 milliárd forintra csökkent az előző negyedévi értékhez képest

(13. táblázat).

Megjegyzendő, hogy az újonnan folyósított beruházási hitelek minden szakágazatban jelentősen csökkentek, legjobban a szántóföldi növényeknél esetében (–51,5 milliárd forint).

13. táblázat: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok újonnan folyósított hitelállománya 2017 I. negyedév végén, kiemelt hitelcélak szerint**

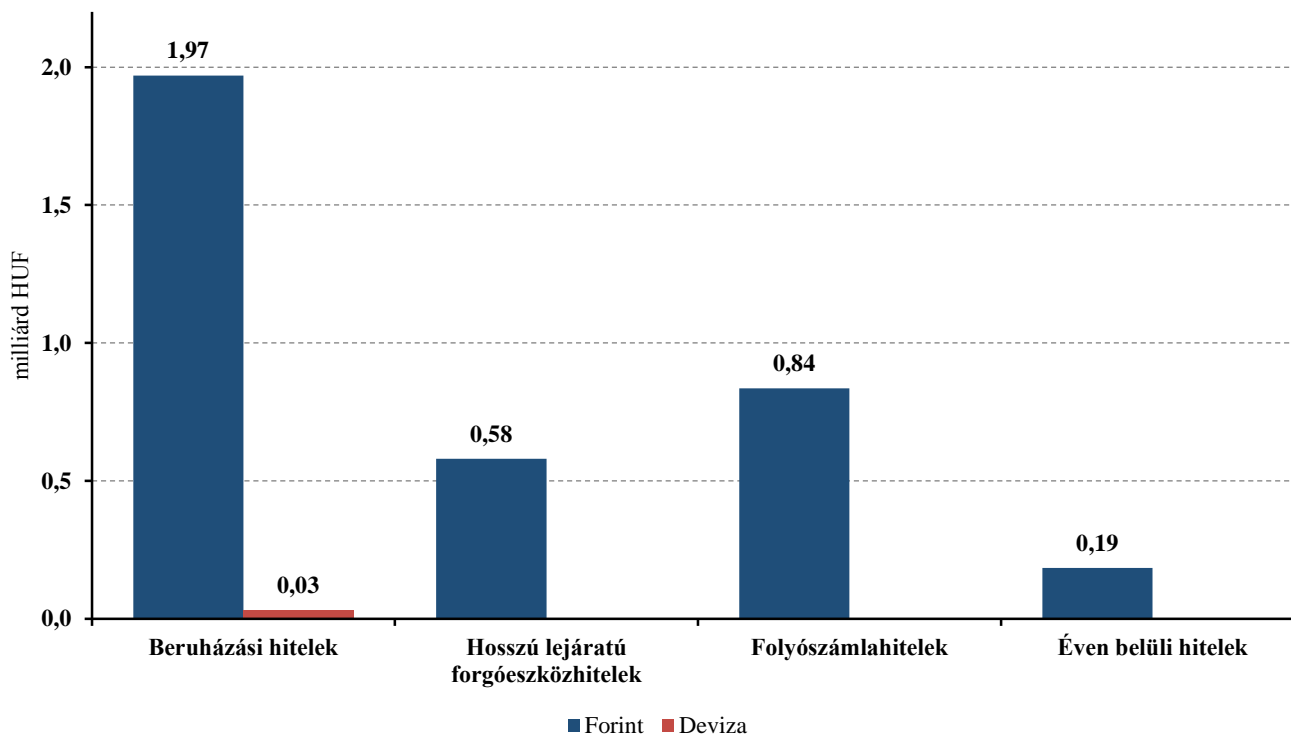
Szakágazat	Forinthitelek				Deviza-hitelek összesen	Egyéb forinthitelek	Összesen
	beruházási hitelek	hosszú lejáratú forgóeszközhitel	folyószámlahitelek	éven belüli hitelek			
Szántóföldi növénytermesztés	24,4	43,6	1,5	0,5	0,0	2,2	72,3
Állattenyésztés	4,5	0,6	0,5	0,0	0,0	0,4	6,0
ebből							
<i>baromfi</i>	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,3
<i>sertés</i>	0,9	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	1,0
<i>szarvasmarha</i>	1,5	0,5	0,1	0,0	0,0	0,1	2,3
Kertészet	4,1	1,4	0,4	0,1	0,0	0,2	6,3
Egyéb	2,4	0,1	0,2	0,1	0,1	0,3	3,1
Összesen	35,4	45,8	2,6	0,7	0,1	3,1	87,7

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripar egyéni vállalkozásainak hitelállománya az előző negyedévhez képest 400 millió forinttal növekedett, azaz 4,0 milliárd forint volt 2017 első negyedévében, melyből a piaci hitelállomány 1,8 milliárd forintot képviselt. Az ágazatban az összes

hitel mintegy felét (49,8 százalékát) a forintalapú beruházási hitelek, míg 14,7 százalékát a forint folyószámlahitelek jelentették (5. ábra). Az élelmiszeripari ágazat egyéni gazdaságainál a devizaalapú hitelek (beruházási és egyéb hitelek) állománya változatlanul 0,1 milliárd forint volt az aktuális negyedév végén.

5. ábra: **Az élelmiszeripari egyéni gazdaságok hitelállománya a hitel forrása és a hitelcél szerint 2017 I. negyedév végén**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A társas vállalkozások hitelállománya

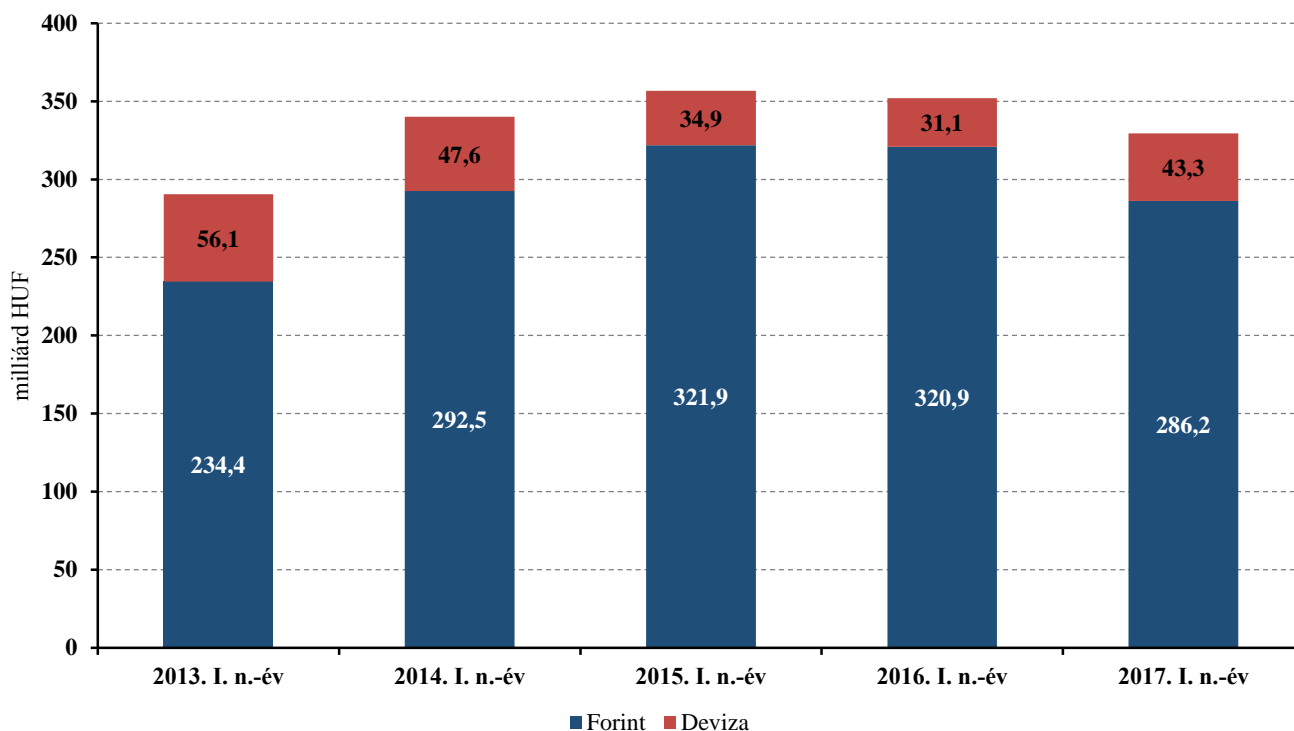
A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya 6,4 százalékkal, az élelmiszeripari társas vállalkozásoké 5,9 százalékkal csökkent 2016 első negyedévéhez képest.

A nemzetgazdasági hitelállományból (6034,7 milliárd forint) a mezőgazdasági társas vállalkozások 329,5 milliárd forintot, az élelmiszeripari társas vállalkozások 358,0 milliárd forintot tudhattak magukénak, azaz 5,5 és 5,9 százalékban részesedtek. Ez azt jelenti, hogy a mezőgazdasági ágazat részaránya kissé esett, az

élelmiszeriparral együttesen a teljes hitelállomány 11,4 százalékát (687,5 milliárd forint) tették ki.

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományán belül a forintHITELEK részaránya – annak ellenére, hogy az állomány értéke csökkent – továbbra is 90 százalék körüli (86,9 százalék) részesedéssel bírt a devizahitelekkel szemben 2017 első negyedév végén (6. ábra). A forintHITELEK értéke jelentősen, 10,8 százalékkal 286,2 milliárd forintra csökkent. A devizahitelek összege 39,3 százalékkal 43,3 milliárd forintra nőtt, amely továbbra is nagyobb kockázatot jelent.

6. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása

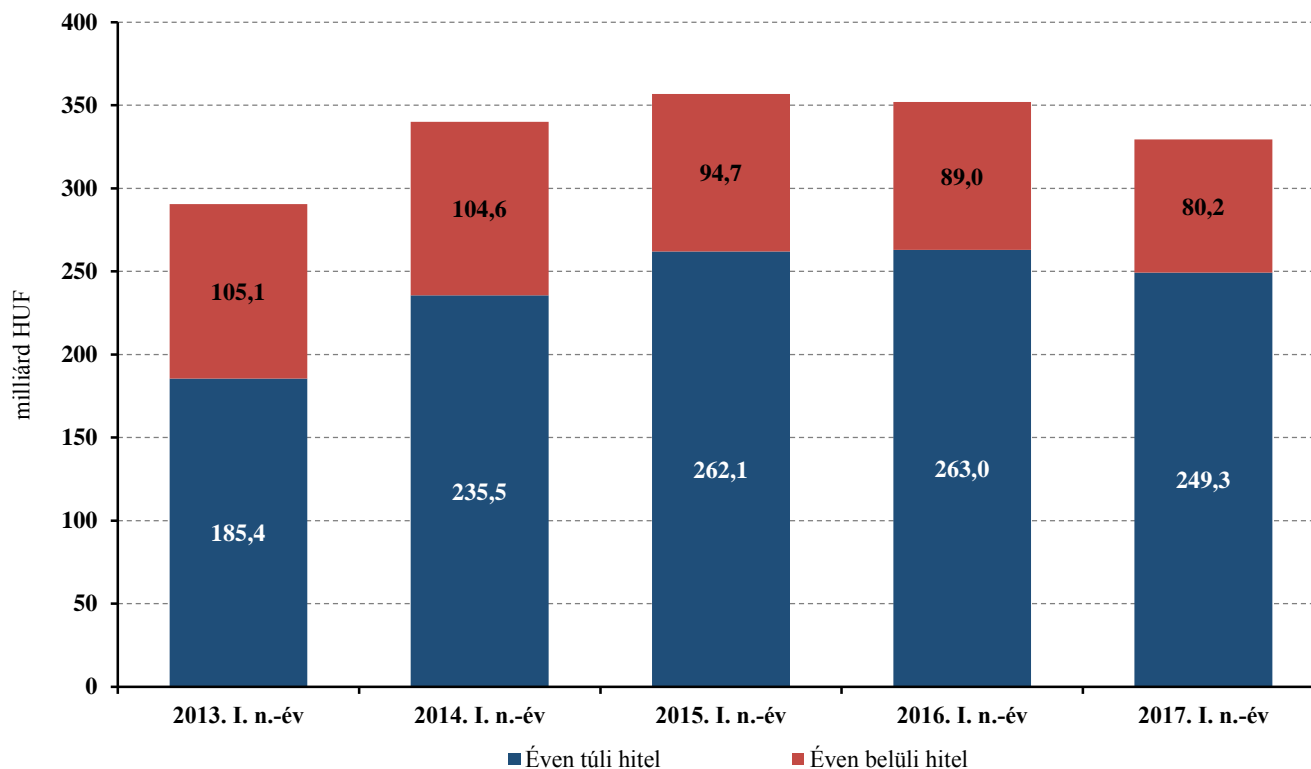

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdasági ágazat társas vállalkozásainál a teljes hitelállomány 75,7 százalékát kitevő éven túli hitelek 5,2 százalékkal csökkentek az előző év azonos időszakához képest, tendenciáját nézve pedig megállapítható, hogy részarányuk növekedése az összes hitelen belül kissé megtorpant. Az állomány értéke a kedvezményes hitelkonstrukcióknak köszönhetően 34,4 százalékkal haladta meg az öt évvel ezelőtti

(185,4 milliárd forint) értéket. Az éven belüli hitelek állományának 80,2 milliárd forintnyi értéke viszont 2017 első negyedév végén továbbra is az elmúlt öt év legalacsonyabb hitelösszegének felelt meg. Mindez vélhetően annak köszönhető, hogy a forgóeszközhiteltek egyre inkább éven túli (1–3 éves) futamidejűek, amelyhez az NHP is nagyban hozzájárult (7. ábra).

7. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya lejáratú szerinti

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A társas vállalkozások hitelállományáról a Földművelésügyi Minisztérium is végez adatgyűjtést 2016 áprilisa óta, amelynek keretében az agrárfinanszírozásban meghatározó pénzügyi intézetek részletesebb, hitelcél, al- és szakágazati, valamint gazdálkodási forma szerinti részletezettségű adatokat bocsátanak rendelkezésre.

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományán belül a szántóföldi növénytermesztéssel és az állattenyésztéssel foglalkozók a mezőgazdasági hitelállomány 76,6 százalékát tették ki. Az ágazatban elsősorban a beruházási és a hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek domináltak, ezek a 311,0 milliárd forintnyi hitelösszegből 66,6 százalékot jelentettek.

Forrásalapon a forintalapú hitelek részesedése 88,6 százalék, a devizaalapúaké 11,4 százalék volt. A piaci hitelek értéke megközelítette a 150 milliárd forintot, ami a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának 48,2 százalékát tette ki (14. táblázat).

Az újonnan folyósított hitelek összege a mezőgazdasági társas vállalkozásainál 36,1 százalékkal 22,5 milliárd forintra csökkent az előző negyedévben folyósított 35,3 milliárd forint hitelértékhez képest. A hitelek legnagyobb része a szántóföldi növénytermesztőkhöz (38,5 százalék) és az állattenyésztőkhöz (47,1 százalék) került. A teljes mezőgazdasági hitelösszegből a piaci hitel értéke 65,9 százalékot, azaz 14,9 milliárd forintot tett ki.

14. táblázat: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban 2017 I. negyedév végén**

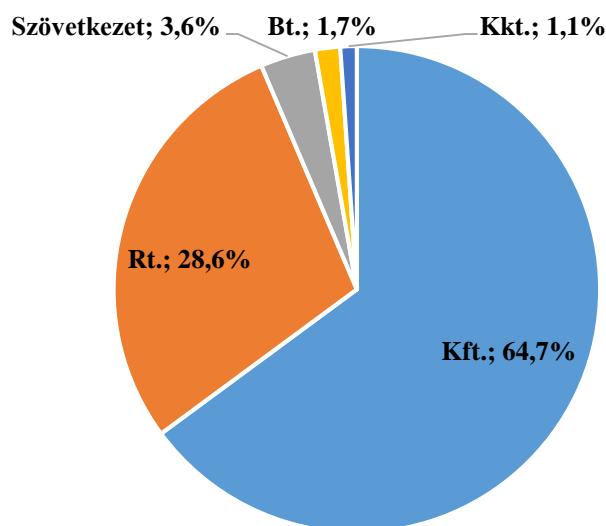
milliárd HUF

Szakágazat	Összesen	Ebből:			
		Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel	Folyószámlahitelek	Éven belüli hitelek
Szántóföldi növény-termesztés	119,5	46,8	35,8	11,8	10,2
Állattenyésztés	118,7	44,2	36,7	11,8	17,1
ebből					
<i>baromfi</i>	35,7	15,5	10,1	2,3	4,8
<i>sertés</i>	34,2	12,5	12,7	3,3	3,2
<i>szarvasmarha</i>	43,8	13,9	12,2	5,8	9,1
Kertészet	14,6	3,1	2,4	4,5	2,1
Egyéb	58,2	21,1	17,0	5,3	9,8
Összesen	311,0	115,2	91,9	33,3	39,2

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A gazdálkodási formák szerinti bontást tekintve megállapítható, hogy a hitelek túlnyomó többsége (93,3 százalék) kft.-khez és rt.-khez került 2017 első

negyedévében. A szövetkezők részesedése 12,0 milliárd forint volt, a bt.-k és kkt.-k által felvett hitelek összességében 2,8 százalékot jelentettek a teljes hitelállományból (8. ábra).

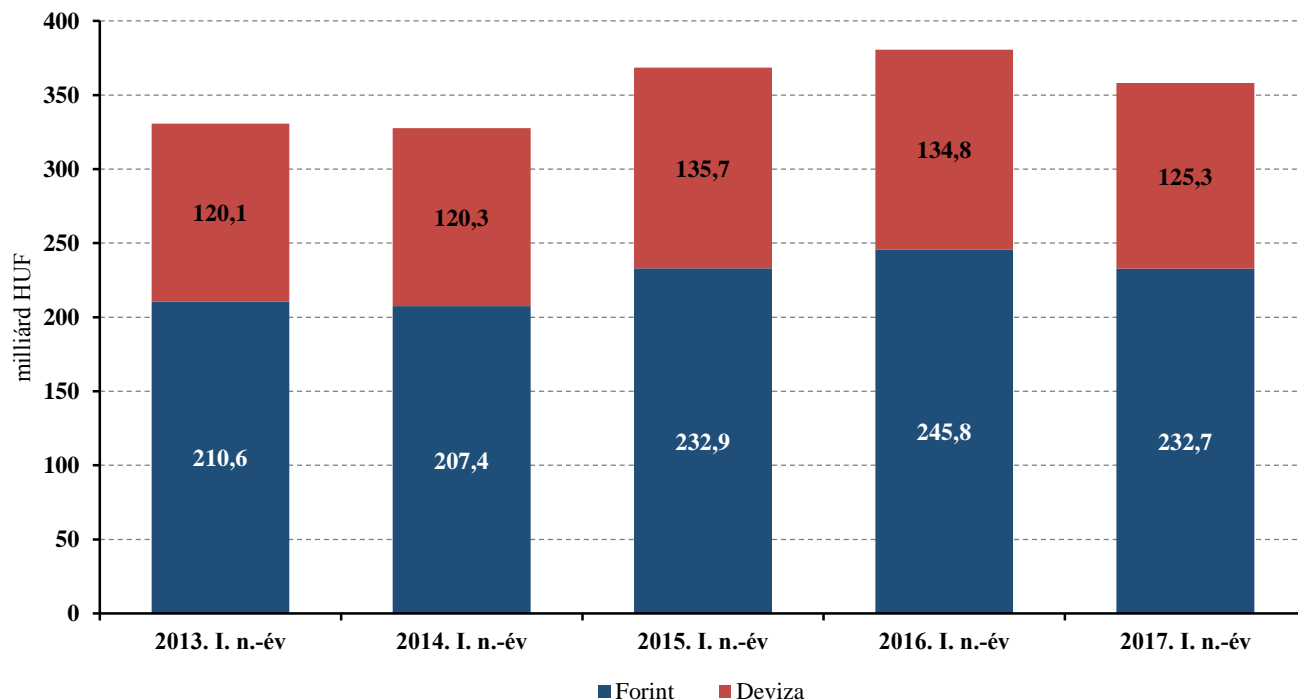
8. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya gazdálkodási forma szerint 2017 I. negyedév végén**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományának nagysága továbbra is meghaladta a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományát, így a 2013-ban és 2014-ben meglévő 1–30 milliárd forint közötti különbség megfordult az élelmiszeripar javára. A hitelállomány 358,0 milliárd forint volt 2017 első

negyedév végén, azaz 5,9 százalékkal csökkent az előző év ugyanezen időszakához viszonyítva (380,6 milliárd forint). A forintalapú hitelek 5,3 százalékkal 232,7 milliárd forintra, a devizahitelek értéke 7,0 százalékkal 125,3 milliárd forintra csökkent az előző év első negyedévéhez képest (9. ábra).

9. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása

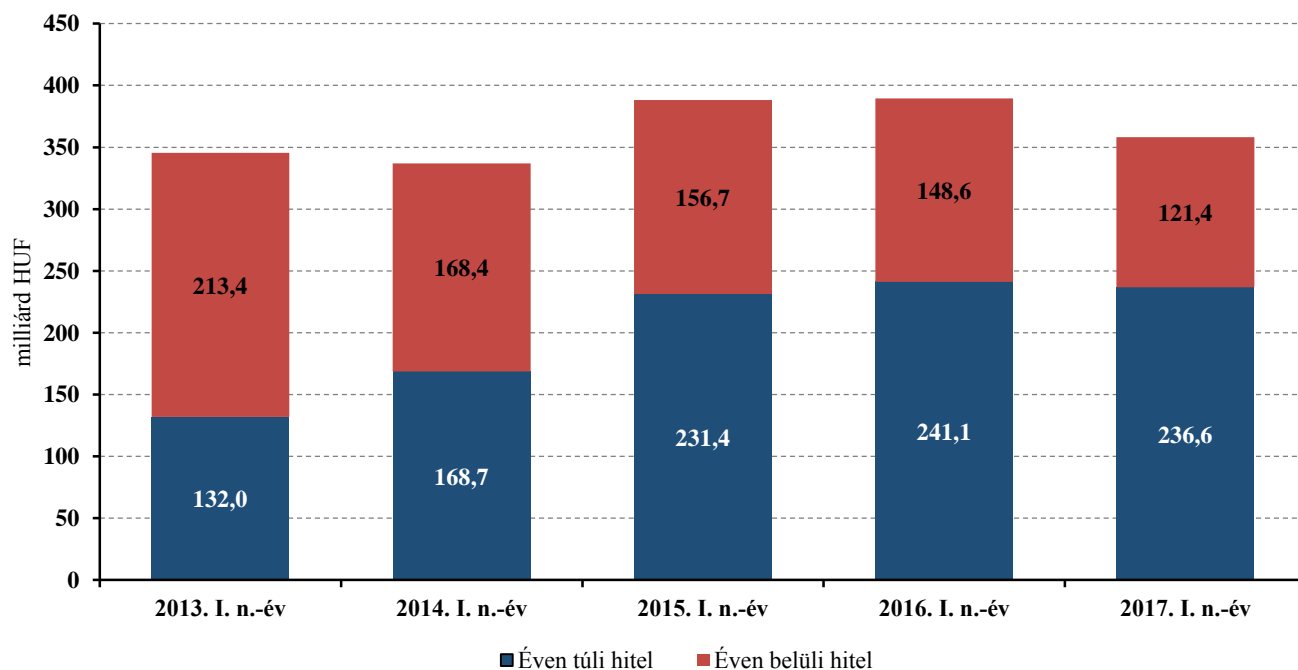

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A társas vállalkozásoknál az éven túli hitelek már hosszabb ideje tartó emelkedő tendenciája megtört 2017 első negyedévére, vagyis 1,8 százalékkal, 241,1 milliárd forintról 236,6 milliárd forintra csökkent az előző év

ugyanezen értékéhez képest. Az éven belüli hitelek értéke 18,1 százalékkal maradt el a 2016. első negyedévi értéktől, azaz 121,4 milliárd forintra mérséklődött (10. ábra).

10. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállománya lejáratú idő szerint

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A Földművelésügyi Minisztérium adatai alapján az élelmiszeripari társas vállalkozások hiteleinek lejárat szerinti megoszlása jóval kiegyensúlyozottabb képet mutat, mint a mezőgazdasági társas vállalkozásoké. Elsősorban az éven túli hitelek dominanciája jellemző (51,4 százalék), ugyanakkor az éven belüli hitelek is

jelentős részt (33,8 százalék) képviseltek a 350,2 milliárd forintnyi élelmiszeripari hitelállományból 2017 első negyedév végén. Az egyéb forint- és devizahitelek 14,9 százalékos részarányt jelentettek a teljes élelmiszeripari hitelállományból. A piaci hitelek 186,9 milliárd forintot tettek ki, ami a teljes hitelállomány 53,4 százalékát adta (15. táblázat).

15. táblázat: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban 2017 I. negyedév végén**

Szakágazat	Összesen	Ebből:			
		Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel	Folyószámlahitelek	Éven belüli hitelek
Összesen	350,2	117,1	62,9	41,6	76,6
Ebből:					
Húsfeldolgozás, tartósítás	51,7	29,2	10,6	2,8	5,1
Baromfihús feldolgozása, tartósítása	22,4	10,7	5,7	2,3	2,3
Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	11,3	9,1	1,0	0,4	0,1
Gyümölcs-, zöldséglé gyártása	5,1	2,2	0,3	0,2	0,6
Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, tartósítás	53,1	11,1	15,1	3,3	16,5
Olaj gyártása	11,2	0,3	0,1	3,5	6,0
Tejtermék gyártása	12,6	4,3	3,2	2,3	2,4
Malomipari termék gyártása	29,5	2,4	5,1	8,7	9,7
Kenyér, friss pékáru gyártása	13,5	3,8	2,3	2,6	3,0
Tésztafélék gyártása	8,2	3,3	0,4	1,1	1,3
Tartósított lisztes áru gyártása	5,2	3,9	0,6	0,1	0,1
Haszonállat-eledelel gyártása	17,2	1,3	5,2	0,7	5,3
Hobbiállat-eledelel gyártása	7,3	2,8	0,4	0,1	0,8

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

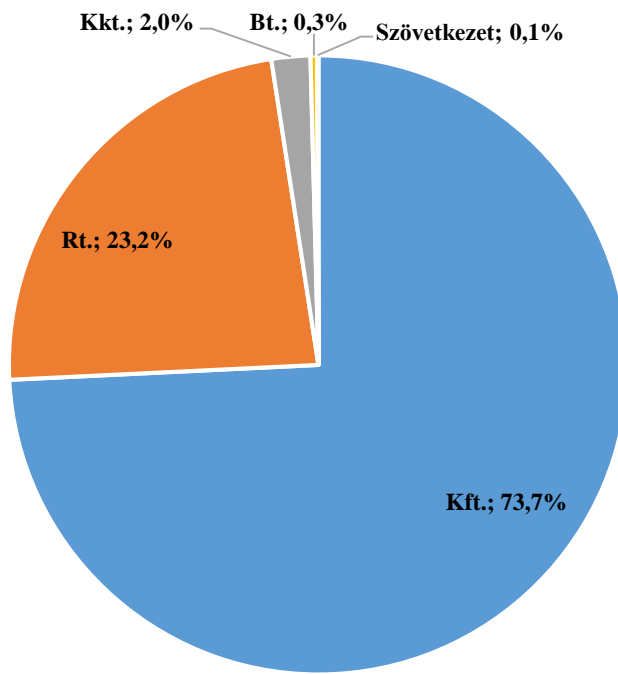
Az egyik legnagyobb hitelállománnyal az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozással és tartósítással foglalkozó szakágazat rendelkezett, 53,1 milliárd forinttal (15,2 százalék). Ezt követték a húsfeldolgozással és -tartósítással foglalkozó vállalkozások 51,7 milliárd forinttal (14,8 százalék), amelynek nagy részét beruházási és hosszú lejáratú forgóeszközhitel formájában vették fel. A tejtermék és a malomipari termék gyártására, a

kenyér, friss pékáru gyártására, továbbá a baromfihús-feldolgozására és -tartósítására szakosodott ágazatok 22,3 százalékos (78,1 millió forint) részesedéssel bírtak a teljes hitelállományból. Figyelemreméltó, hogy a takarmány gyártásán belüli két szakágazat (haszon- és hobbiállateledelel-gyártás) által felvett hitelek is előkelő helyen (7,0 százalék) szerepeltek a teljes hitelállományon belül (15. táblázat).

Az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál is a kft.-k és rt.-k hitelállománya a legjelentősebb, részesedésük közel 100 százalék volt (96,9 százalék) 2017 első

negyedév végén. Legkisebb hitelállománnyal a szövetkezetek és bt.-k rendelkeztek, hitelfelvévő képességüket a kedvezményes élelmiszeripari hitelprogramok erősíthetik a jövőben (11. ábra).

11. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya gazdálkodási formák szerint 2017 I. negyedév végén**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

A kedvezményes finanszírozású konstrukciók célja elsősorban az, hogy fejlesztési, kitörési esélyt adjanak az átlag alatti jövedelmezőségű szektornak olyan hitelek segítségével, amelyek alacsony kamata a mezőgazdaság és az élelmiszeripar esetében is biztosítja a beruházások megtérülését, másrészt hosszú távú forgótőkét biztosítson a tőkehiányos ágazatnak. A Földművelésügyi Minisztérium (FM) az ágazatok kedvezményes finanszírozását alapvetően az MFB által működtetett kedvezményes hitelkonstrukciókkal, valamint a költségvetési kamat- és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programokkal igyekszik biztosítani, amelyeket a 2013-ban elindított Növekedési Hitelprogram is kiegészít. E kedvezményes eszköztárra támaszkodva a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások a következő hitelprogramokban részesülhetnek:

- a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. (továbbiakban: MFB Zrt.) által működtetett kedvezményes agrárfinanszírozási programok;
- költségvetési kamat- és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok;
- az MNB által 2013. június 1-jén elindított Növekedési Hitelprogram;
- az MNB által 2015. március 16-án elindított Növekedési Hitelprogram+;
- az MNB által 2016. januárban elindított Növekedéstámogató Program (lásd részletesen az NHP Hitelprogramon belüli fejezet);
- döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifutó hitelprogramok.

MFB-hitelprogramok

Az MFB Zrt. által működtetett agrárfinanszírozási programok közös eleme a szektorális irányultság, amelynek alapján biztosított, hogy a program forrásait csak a megcélzott hitelfelvevői kör veheti igénybe a feltételrendszerben meghatározott célra, továbbá az

MFB Zrt. által felszámított kedvezményes kamat a hitelprogramok esetében a bevont devizaforrások és a forint piaci kamatszintjének különbözetén alapszik. A hitelprogramok forin hitelre devizakamatot számítanak fel, és amennyiben az MFB Zrt.-nek ebből vesztesége származik, a központi költségvetés egy árfo-lyamgarancia-megállapodás alapján a bank számára megtéríti ezeket a veszteségeket.

Az MFB Zrt.⁶ az elmúlt években számos hitelprogramot indított, amelyekből közvetlenül vagy közvetítőkön keresztül részesültek a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások is. Az egyes programokat az MFB Zrt. a Földművelésügyi Minisztériummal együtt dolgozta ki.

A már lezárult programok folytatásaként 2015-ben három új kedvezményes agrárhitelprogramot indított az MFB Zrt. A 2015 februárjában elindított forgóeszköz-hitelprogramok keretében a hitelek kamatához az FM 60 százalékos, de legfeljebb évi 4 százalékpontos kamattámogatást biztosít. A korábban indított és 2015. december 31-ével lezárult MFB forgóeszköz-hitelprogramok – törlesztés alatt álló hiteleihez kapcsolódó – eredeti 50 százalékos kamattámogatása egy 2015. augusztusi módosításnak köszönhetően szintén felemelésre került 60 százalékra.

A 6 milliárd forint keretösszegű (amelyből 4 milliárd forint a nagy- és középvállalatok, 2 milliárd forint a kis- és mikro-vállalkozások számára elkülönítve) **MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020** az élelmiszeripari vállalkozások – maximum 6 éves lejáratú – forgóeszköz-finanszírozása által segíti elő az élelmiszeripar versenyképességét. Felhasználható forgóeszközhitel kiváltására is. A vállalkozások által felvett hitel összege 50–500 millió forint között lehet, aminek éves kamata 3 havi EURIBOR + RKAF + legfeljebb 3,5 százalékos hitelintézeti kamatfelár (így a kamattámogatás figyelembevételével a hitel éves kamata jelenleg 2 százalékos körül alakul).

Az **MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020** 8 milliárd forint keretösszegű, 2–7 éves futamidejű forgóeszközhitelt (forgóeszköz beszerzésére) biztosít a zöldség- és gyümölcsstermék-pályán működő termelői szervezeteknek és előzetesen elismert zöldség-, gyümölcsstermelői csoportoknak, az egyéb mezőgazdasági

⁶ Az elmúlt években a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások számára elérhető programokról (közvetlenül vagy közvetve az agráriumban)

kapcsolódva) bővebb információ a Pénzügyi Hírlével korábbi számaiban található.

és erdészeti termékpályán működő, minősített elismeréssel rendelkező termelői csoportoknak. A felvett hitel összege 50–250 millió forint lehet, aminek kamata 3 havi EURIBOR + RKAF⁷ + legfeljebb 3 százalék/év (így a kamattámogatás figyelembevételével a hitel éves kamata jelenleg 2 százalék körül alakul).

A 15 milliárd forintos keretösszegű **MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020** a mezőgazdasági termékek elsődleges előállításával, halgazdálkodással foglalkozó vállalkozások, továbbá a baromfi, nyúl, sertés és szarvasmarha állattenyésztési ágazatban tevékenykedő termeltetők számára nyújt maximum 6 éves futamidejű hitelt. A hitel összege 1–50 millió forint (termeltetők esetében maximum 500 millió forint) lehet, aminek hitelkamata 3 havi EURIBOR + RKAF + legfeljebb 3,5 százalék/év (így a kamattámogatás figyelembevételével a hitel éves kamata jelenleg 2 százalék körül alakul).

Az eddig is működő hitelprogramok újbóli meghirdetése a keretösszegek megemelésén túl az új uniós állami támogatási szabályokkal való összhang megteremtése érdekében vált szükségessé.

Az **MFB-NHP Földvásárlási Hitelprogram célja**, hogy segítse az árverés útján értékesített állami tulajdonú földek megvásárlását. A hitelszerződés megkötésére 2016. december 31-ig volt lehetőség. A hitelkeret összege 150 milliárd forint, amit a kormány február végén megemelt, így az éven túli lejáratú

forintalapú beruházási hitel összege 250 milliárd forintra nőtt. A felvehető hitel összege minimum 3 millió forint, a maximális hitelérték pedig a 300 millió forintot nem haladhatja meg (ügyletenként sem). A hitel futamideje legfeljebb 20 év, 0–10 év között fix 1,95 százalék/év kamatozású.

A mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazat vállalkozásaihoz kihelyezett kedvezményes hitelek állománya 2017. március 31-én 132,9 milliárd forintot tett ki. Ebből a mezőgazdaság 89,1, az élelmiszeripar 10,9 százalékos részesedéssel bírt. A társas vállalkozások a fennálló kedvezményes hitelek teljes összegéből 42,9 százalékkal részesedtek 2017 első negyedév végén.

A mezőgazdasági egyéni gazdaságok részaránya az 52,7 százalékhöz képest 57,0 százalékra nőtt ugyanazon időszakot tekintve.

A szántóföldi növénytermesztő gazdaságok a teljes mezőgazdasági hitelállományból jelentősen növelték részesedésüket, azaz 72,8 százalékot, az állattenyésztéssel foglalkozók 12,4 százalékot, a kertészeti tevékenységet folytató vállalkozások 7,1 százalékot vettek igénybe (16. táblázat), míg az egyéb szakágazati kategóriába tartozó vállalkozások részesedése 7,7 százalék volt az aktuális negyedévben. Az egyes ágazatokban megfigyelhető jelentős emelkedést elsősorban az MFB-NHP Földhitel Hitelprogram kihelyezése segítette.

16. táblázat: **Az MFB-hitelek fennálló állománya a mezőgazdaságban, 2017. március 31.**

	milliárd HUF				
Megnevezés	Szántóföldi	Kertészet	Állattenyésztés	Egyéb	Összesen
Egyéni gazdaságok	61,3	6,4	6,6	1,5	75,8
Társas vállalkozások	24,9	2,0	8,2	7,6	42,6
ebből					
<i>Mikrovállalkozás</i>	20,4	2,0	6,3	4,6	33,3
<i>Kisvállalkozás</i>	1,2	0,0	0,8	0,6	2,6
<i>Középvállalkozás</i>	1,6	0,0	1,0	0,4	3,0
<i>Nagyvállalkozás</i>	1,7	0,0	0,0	2,0	3,7
<i>Nem besorolható*</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Összesen	86,2	8,4	14,7	9,1	118,4

Megjegyzés: a csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.
Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

⁷ Az RKFA az MFB refinanszírozási kamatfelára, amelynek mértéke évente változó.

Az élelmiszeripari vállalkozások fennálló kedvezményes hiteleinek értéke 14,5 milliárd forint volt 2017 első negyedévének végén. A hitelállományon belül a legnagyobb arányban a nagy- és kisvállalkozások hitelállománya csökkent, de még összességében a teljes állomány 39,7 százalékát tette ki. A középvállalkozások

részesedése 12,2 százalék, a kisvállalkozásoké 42,8, a mikro-vállalkozásoké 4,2 százalék volt. A mezőgazdasági ágazat kedvezményes hitelállománya 8,2-szerese volt az élelmiszeripari ágazat fennálló kedvezményes kamatozású hitelállományának (17. táblázat).

17. táblázat: **Az MFB-hitelek fennálló állománya az élelmiszeriparban, 2017. március 31.**

Megnevezés	Hitelek
Egyéni gazdaságok	0,2
Társas vállalkozások	14,3
ebből	
<i>Mikrovállalkozás</i>	<i>0,6</i>
<i>Kisvállalkozás</i>	<i>6,2</i>
<i>Középvállalkozás</i>	<i>1,8</i>
<i>Nagyvállalkozás</i>	<i>5,7</i>
<i>Nem besorolható*</i>	<i>0,0</i>
Összesen	14,5

milliárd HUF

Megjegyzés: a csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.
Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A Kiegészítő táblák között a 22. és 23. táblázat tartalmazza az MFB Zrt. különböző agráriumot célzó hitelprogramjai keretében kihelyezett állományok adatait,

amelyek közül kiemelhető az Új Magyarország (korábban Sikeres Magyarországért) Agrárfejlesztési Hitelprogram keretében nyújtott 28,7 milliárd forintos hitelállomány.

Kedvezményes EXIM-konstrukciók

A Magyar Export-Import Bank Zrt. (Eximbank) és a Magyar Exporthitel Biztosító Zrt. (MEHIB) célja, hogy a magyar exportőrök számára hatékony finanszírozási és biztosítási konstrukciókat szolgáltatson. Az integrált keretek között működő bank és biztosító feladatát közös szervezetben és megjelenéssel, EXIM elnevezéssel végzi. Az EXIM arra törekszik, hogy lefedje az exporttevékenység teljes vertikumát a beszerzéstől a termelésen át az értékesítési folyamat támogatásáig.

Az Eximbank export-előfinanszírozó termékeivel az exportteljesítést megelőző időszakra nyújt finanszírozást közvetlenül az exportőrök és szállítók részére, illetve közvetett módon, hitelintézeteken keresztül refinanszírozási hitel formájában. Az exportutófinanszírozás az exportteljesítést követő időszakot jelenti, lehetőséget teremtve az exportőrnek, hogy a vevője részére halasztott fizetési feltételeket biztosíthasson, miközben a teljesítést követően azonnal hozzájut annak ellenértékéhez. A rövid lejáratú hitelek 6–24 hónap, a közép-/hosszú lejáratú hitelek 2–5 év futamidejűek.

Feldolgozott mezőgazdasági termék(ek)et⁸ előállító vállalkozások (exportőrök vagy közvetlen szállítók) számára rendelkezésre álló konstrukciók:

- kedvezményes kamatozású, rövid lejáratú (6–24 hónap) export-előfinanszírozó hitelek forgóeszköz-finanszírozásra;
- kedvezményes kamatozású, közép-/hosszú lejáratú (2–5 év) export-előfinanszírozó hitelek beruházásra és forgóeszköz-finanszírozásra;
- kedvezményes kamatozású, közép-/hosszú lejáratú (2–5 év) vevőhitel a külföldi vevő meghittelezésére;
- versenyképesség-növelő belföldi forgóeszköz- és beruházási hitel, melynek nem feltétele az export;

- rövid, illetve közép-/hosszú lejáratú biztosítások a halasztott fizetésben rejlő fizetési kockázat, illetve a magas kockázatú országok kereskedelmi és politikai kockázatának lefedésére;
- követelésvásárlás, factoring: halasztott fizetésű megállapodásnál az eladó a számla esedékesége előtt hozzájuthat az áru ellenértékéhez.

Nem feldolgozott mezőgazdasági termék(ek)et⁹ előállító vállalkozások számára rendelkezésre álló konstrukciók:

- kedvezményes kamatozású, rövid lejáratú (6–24 hónap közötti futamidejű) export-előfinanszírozó hitelek forgóeszköz-finanszírozásra exportőrök szállítói, illetve olyan exportőrök számára, amelyek termelői, illetve integrátorként termeltetői tevékenységet végeznek;
- rövid lejáratú biztosítások a halasztott fizetésben rejlő fizetési kockázat, illetve a magas kockázatú országok kereskedelmi és politikai kockázatának lefedésére;
- követelésvásárlás, factoring: halasztott fizetésű megállapodásnál az eladó a számla esedékesége előtt hozzájuthat az áru ellenértékéhez.

Az Eximbank által agrárvállalkozások részére nyújtott exportösztönző hitelek értéke 2017. március 31-én az előző negyedévhez képest változatlanul 82,5 milliárd forintot tett ki. A hitelállomány 94,3 százaléka az élelmiszeripari, 5,7 százaléka pedig a mezőgazdasági társas vállalkozások tevékenységét ösztönözte.

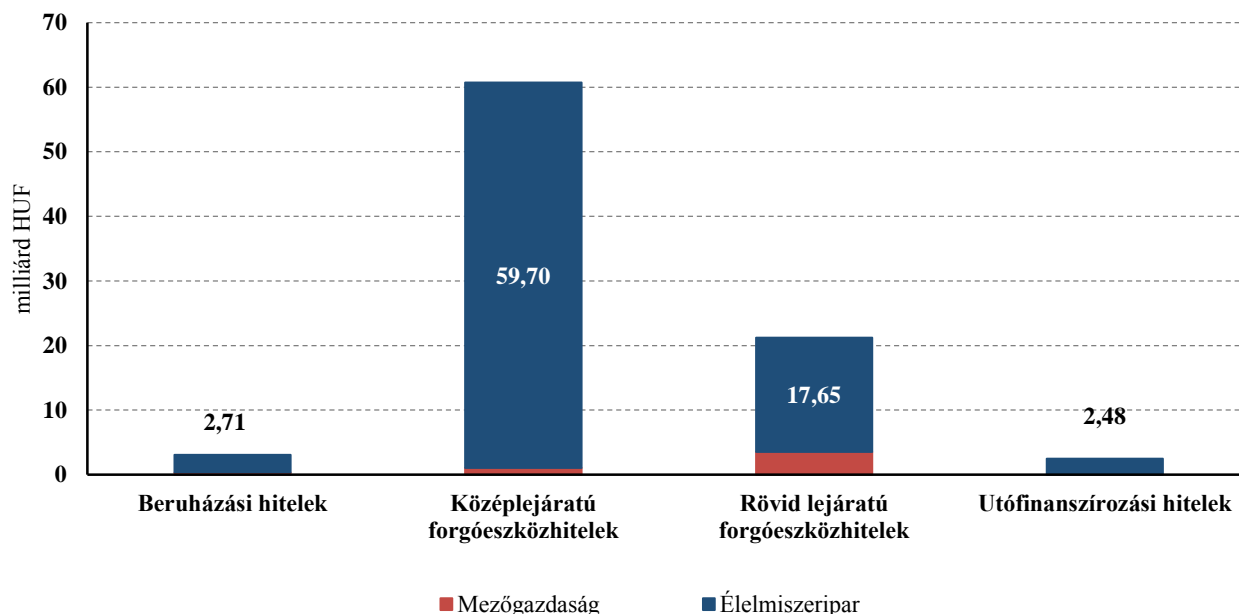
A fennálló hitelállomány nagy része (97,2 százalékban) export-előfinanszírozási hitel volt, az utófinanszírozási hitelek aránya alig 2,8 százalékot tett ki. A közép- és rövid lejáratú forgóeszközhitel arányához viszonyított aránya közelítette a kétharmad-egy-harmadot. Az előfinanszírozású hiteleknél a forint forgóeszközhitel domináltak (93,6 százalék), a beruházási hitelek részesedése a teljes állomány 3,5 százalékát adta (12. ábra).

⁸ Feldolgozott mezőgazdasági termék alatt a Vidékfejlesztési Minisztérium által készített listán szereplő termékeket kell érteni.

⁹ Feldolgozatlan mezőgazdasági terméket termelő tevékenységet és/vagy integrátorként termeltetői tevékenységet folytat valamilyen arányban az a

vállalat, amelyik nyilatkozatban elismeri az EXIM számára, hogy a megelőző lezárt üzleti évben valamekkora árbevételre tett szert a saját maga által megtermelt, feldolgozatlan mezőgazdasági termékek exportpiacon történő értékesítésével. Finanszírozás ezen összeg erejéig nyújtható.

12. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban lejárat és ágazat szerint 2017. március 31-én

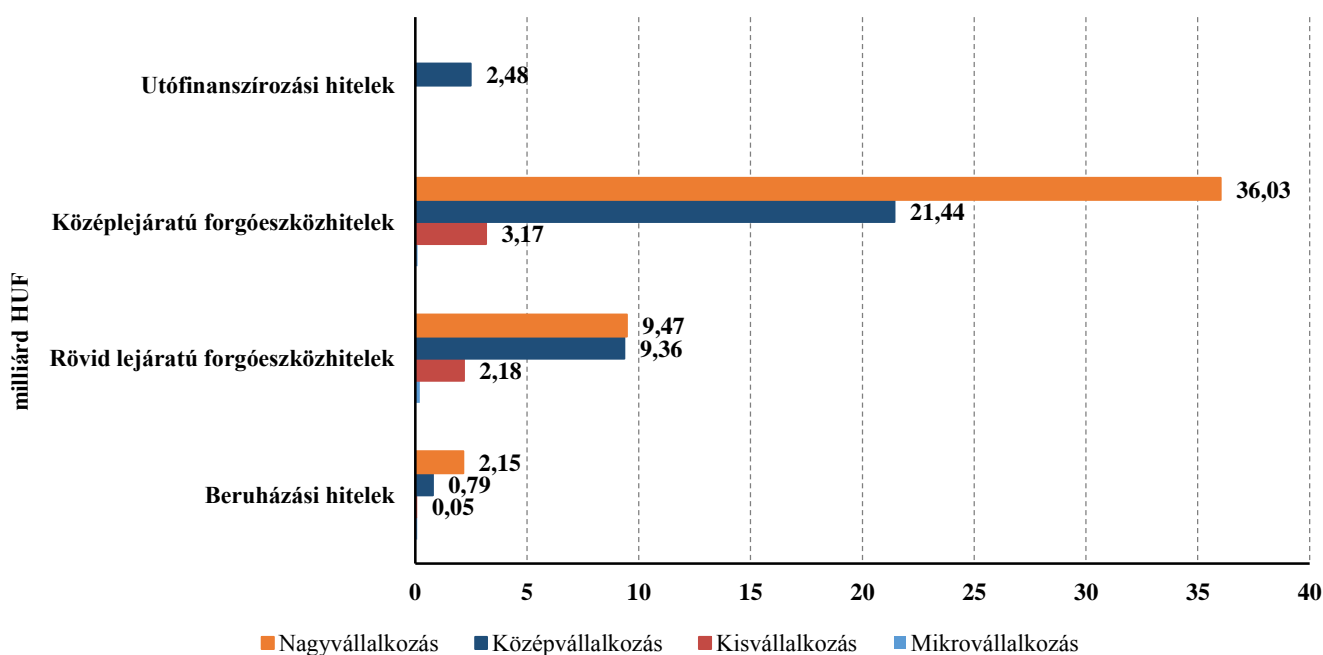

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az EXIM exportösztönző hiteleit elsősorban a nagy- és a középvállalkozások vették igénybe (13. ábra). A nagyvállalkozások forgóeszközhitelbein belül a középlejáratúak 36,0 milliárd forintot, a rövid lejáratúak közel 9,5 milliárd forintot jelentettek. A középvállalkozások

közép- és rövid lejáratú hitelállománya 90,4 százalékos részarányt képviselt a teljes állományból. A kisvállalkozások elsősorban középlejáratú forgóeszközhitelt vettek fel, a mikrovállalkozások hitelállományának nagysága kicsivel több mint 400 millió forint volt.

13. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban lejárat és méret szerint 2017. március 31-én

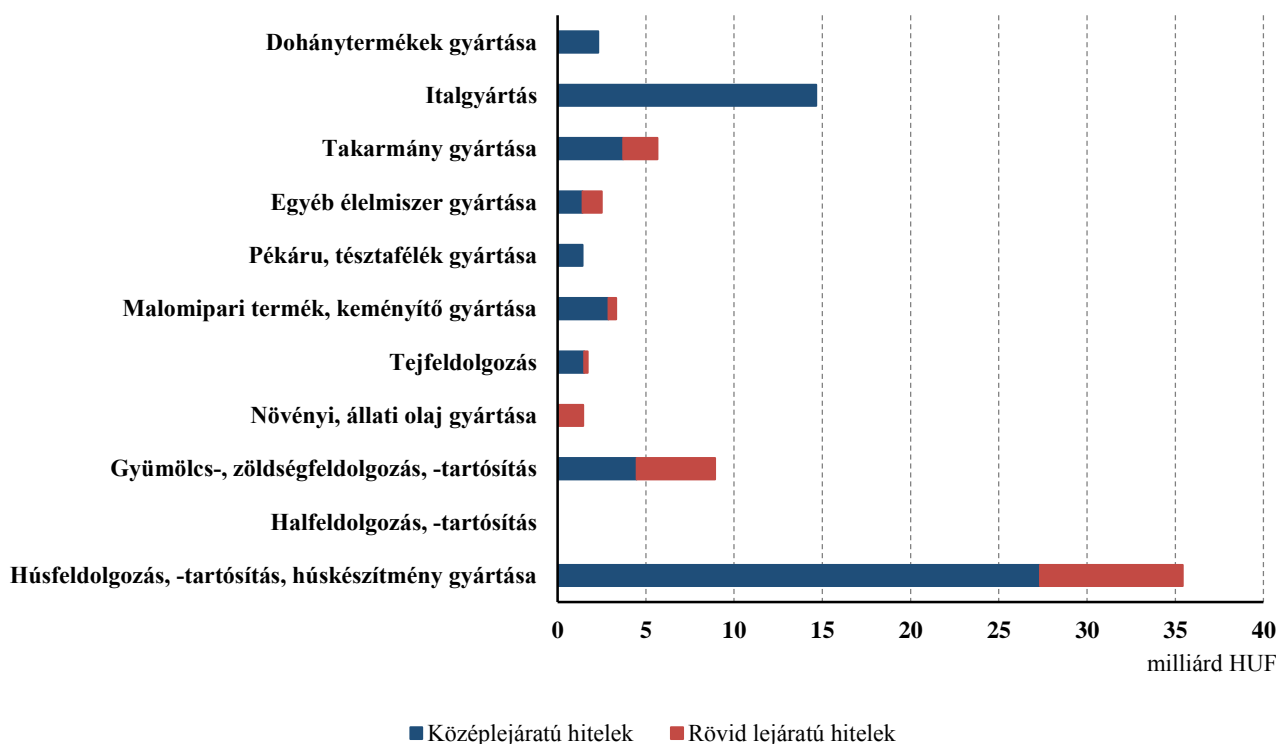

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az exportösztönző hitelek tekintetében a húsfeldolgozással foglalkozó alágazat érdemel kiemelés, valamint a gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás, az italgyártás, a takarmánygyártás és a malomipari termék, keményítő gyártás, amely szegmensek az élelmiszeripar exportösztönző hiteleinek több mint 83,2 százalékát tudhatták magukénak. A többi al- és szakágazat részesedése együttesen mintegy 9,7 milliárd forintot jelentett.

A húsfeldolgozás, -tartósítás, húskészítmény gyártása alágazat önmagában az összes felvett hitelből 42,6 százalékot képviselt, azon belül is a középlejáratú hitelek dominanciája volt megfigyelhető. Az italgyártással foglalkozó üzemeknél szintén a forgóeszközhitel volt a népszerűbbek, ahol a középlejáratú export-előfinanszírozási hitelek több mint tízennégyszer nagyobb arányban fordultak elő (14. ábra).

14. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya az élelmiszeriparban lejárat és szakágazatok szerint 2017. március 31-én

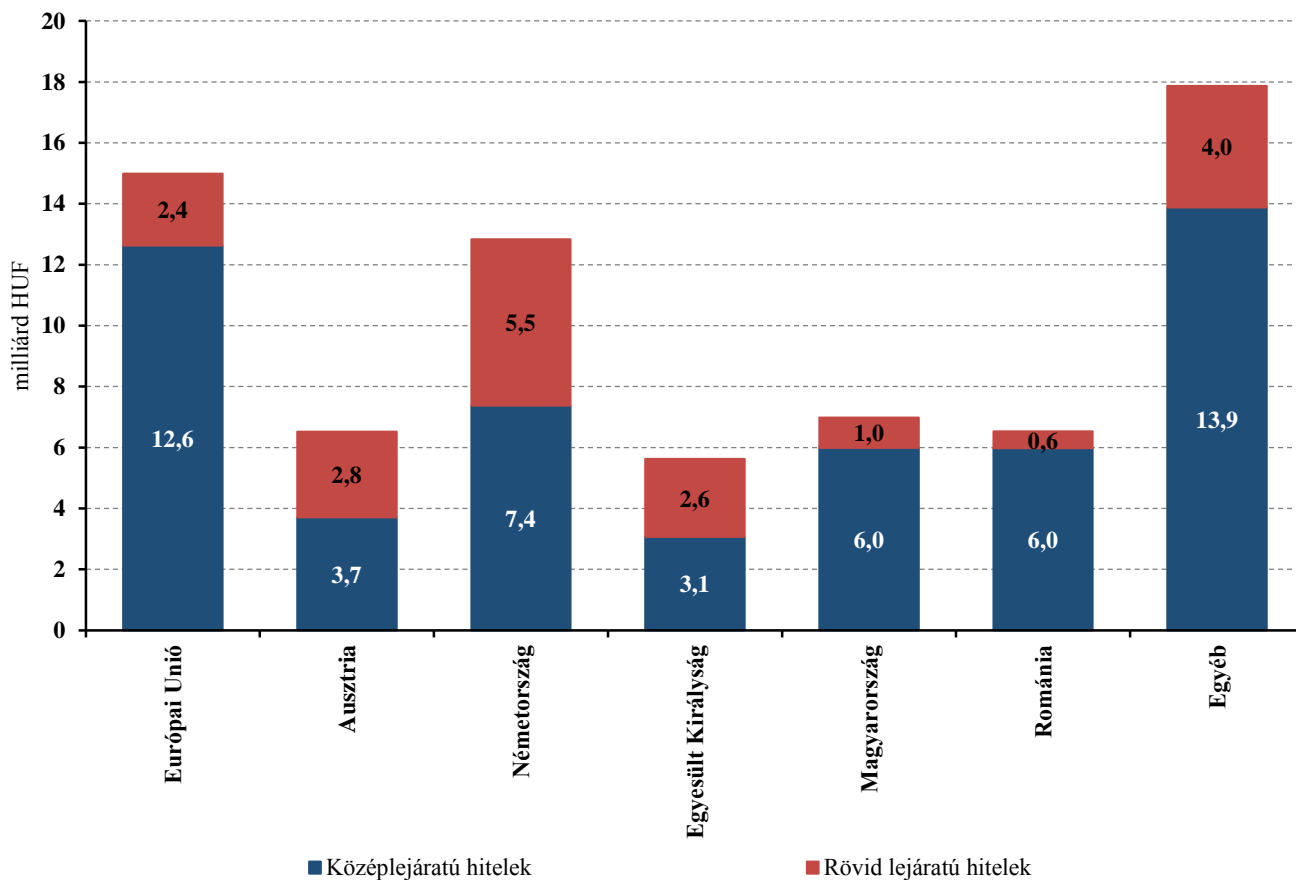

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A szóban forgó hitelek jelentős része az Európai Unióba irányuló exportot segítette (85,0 százalék), az unión kívüli külpiaci értékesítés céljából 13,17 milliárd forintot vettek fel a vállalkozások. Itt is a forgóeszközhitel nagysága volt jelentősebb, azon belül is a középlejáratúaké. Az Európai Unión belül a meghatározó célországok Németország, Magyarország és Ro-

mánia voltak, az ezekbe az országokba irányuló exportot segítő hitelek összességében a teljes hitelállomány 32,3 százalékát jelentették. A hazai vállalkozások belső beruházási és forgóeszközcélú finanszírozását (NHP és versenyképességet javító hitelek) 6,0 milliárd forint értékű középlejáratú hitel és 1,0 milliárd forint értékű rövid lejáratú forgóeszközhitel szolgálta (15. ábra).

15. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek az élelmiszeriparban lejárat és főbb célországok, relációk szerint az Európai Unión belül 2017. március 31-én

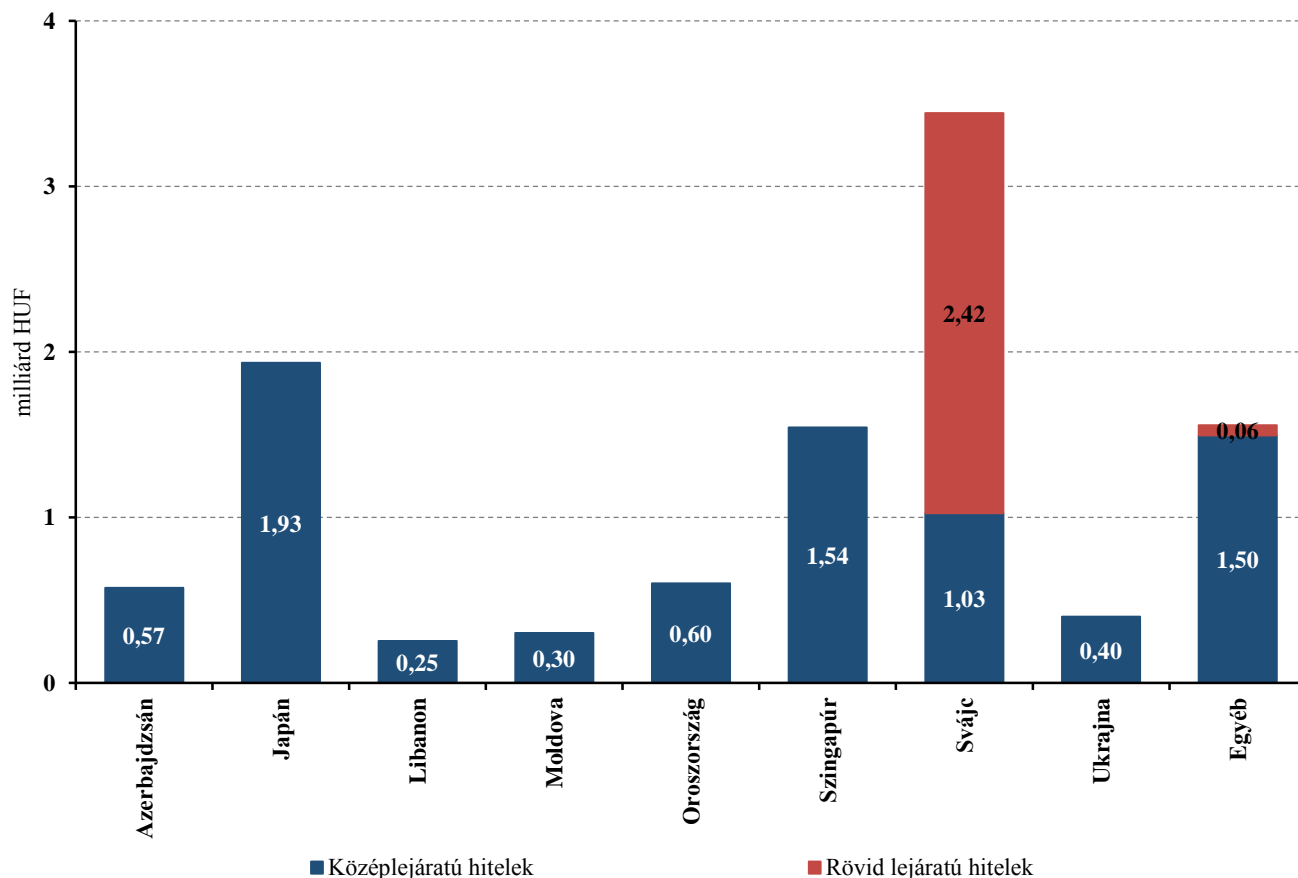

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az Európai Unión kívüli országok közül az exportösztönző hitelek szempontjából Japán, Oroszország, Svájc és Szingapúr voltak a legjelentősebbek, összességében a teljes hitelállomány több mint 9 százaléka

az ezekbe az országokba irányuló exportot finanszírozta. Az Európai Unión kívüli és belüli országoknál is a középlejáratú forgóeszközök túlsúlya volt jellemző 2017 első negyedében (16. ábra).

16. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek az élelmiszeriparban lejárat és főbb célországok, relációk szerint az Európai Uniót kívül 2017. március 31-én

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

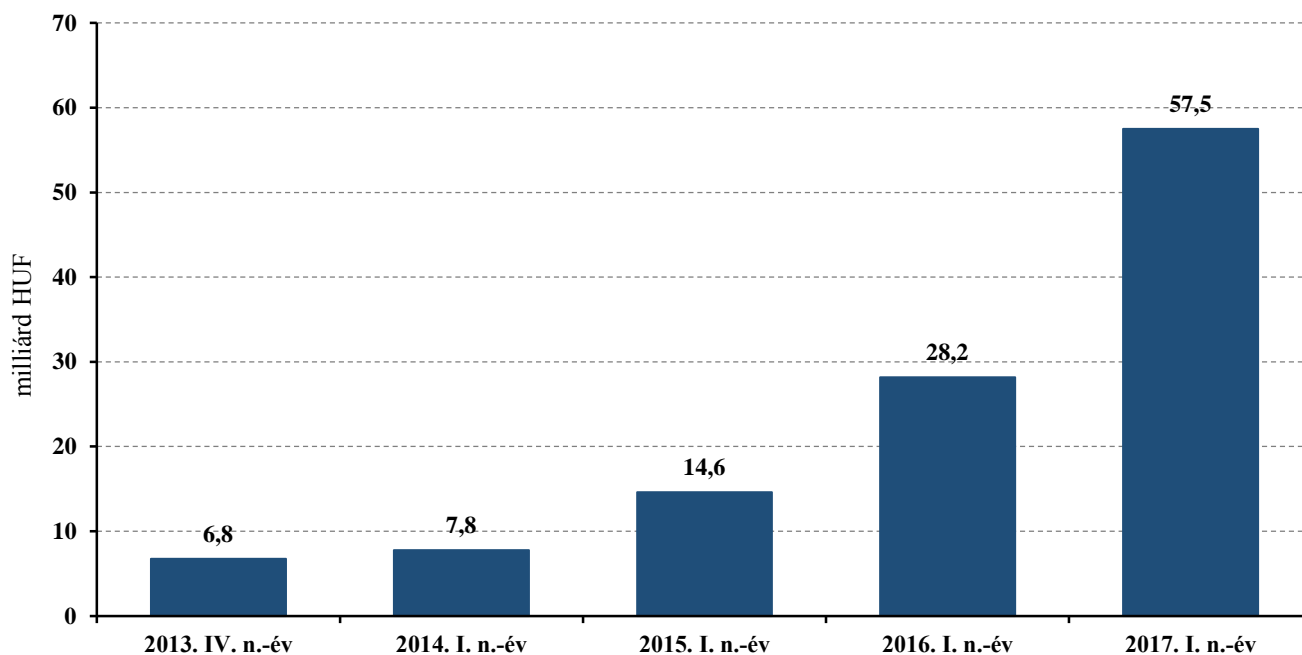
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel

A magyar agrárium rövid távú finanszírozásának stabilabbá tételét is szolgálja a Széchenyi Kártya Program, ami 2011-től érhető el az agrárvállalkozások számára. Az Agrár Széchenyi Kártya (ASZK) Folyószámlahitel a mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazatban dolgozó társas vállalkozásoknak, szervezeteknek és egyéni gazdaságoknak/vállalkozásoknak (östermelőknek, családi gazdaságoknak) biztosít kedvezményes feltételekkel, állami kamat- és kezességdíj-támogatás mellett folyószámlahitelt. A Földművelésügyi Minisztérium a program keretében továbbra is évi 4 százalékpont

kamattámogatást és 80 százalékos garanciadíj-támogatást nyújt. A Széchenyi Kártya Folyószámlahitel feltételei 2016. január 1-jétől módosultak, és a korábbi 25 millió forintig járó kezességi díjtámogatás már a teljes hitelösszegre vonatkozik. Ezáltal az agrárium szereplői az olcsóbb hitelekkel könnyebben juthatnak forráshoz.

A mezőgazdasági és az élelmiszeripari vállalkozások 95,4 milliárd forint értékben nyújtottak be ASZK-hiteligényt, ebből ténylegesen 6924 db szerződés realizálódott 57,5 milliárd forint értékben. Az aktuális negyedévi leszerződött hitelállomány értéke kétszerese volt a 2016. év első negyedévi 28,2 milliárd forintnak. Az ASZK-hitelállomány népszerűségét mutatja, hogy a növekedés dinamikája évről évre emelkedik (17. ábra).

17. ábra: **A ténylegesen leszerződött Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitelhez kapcsolódó hitelkeret összeg kumulált nagyságának alakulása**

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A leszerződött folyószámla hitelkeret összeg 93,4 százalékát, azaz 53,7 milliárd forintot a mezőgazdasági szektor vállalkozásaihoz helyezték ki, ami 7,2 milliárd forinttal több az előző negyedévi összegnél.

A mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdálkodók körében nyújtott hitel közel felét (46,3 százalék) a családi gazdaságok kapták, a társas vállalkozásoknál a mikrovállalkozásokhoz a hitelek további 18,2 százaléka tartozott az aktuális negyedév végén.

A szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások részesedése az ágazati hitelkeretből 56,3 százalékot tett ki, amely az előző negyedévhez képest hasonló arányt jelent. A kertészeti szakágazat hitelkerete továbbra is 7,9 százalék volt, az egyéb és az állattenyésztéssel foglalkozók 17-19 százalékkal részesedtek a mezőgazdaságban igényelt folyószámlahitel-keretből 2017 első negyedév végén.

Az élelmiszeripari ágazat vállalkozásainak folyószámlahitel-állománya az előző negyedévhez képest

300 millió forinttal 2,9 milliárd forintra csökkent. Az ágazatban a társas vállalkozásokhoz a ténylegesen leszerződött összeg 77,4 százaléka, azon belül a szerződött hitelösszeg közel fele (47,7 százalék) a mikrovállalkozásokhoz került. Az egyéni vállalkozók számára biztosított hitelkeret 0,8 milliárd forintról 0,9 milliárd forintra nőtt az aktuális negyedévben, ami az ágazat teljes hitelállományának 23,7 százalékát tette ki (18. táblázat).

18. táblázat: **Az Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel-keret összegének kumulált nagysága (ténylegesen leszerződött összeg) a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban, 2017. I. negyedév**

milliárd HUF

Ágazat	Egyéni				Társas			
	őstermelő	egyéni vállalkozó	családi gazdaság	összesen	mikrovállalkozás	kisvállalkozás	középvállalkozás	összesen
Mezőgazdaság ebből	2,9	11,3	24,9	39,1	9,8	4,3	0,4	14,5
Állattenyésztés	0,6	2,5	2,6	5,7	2,3	1,1	0,4	3,8
Egyéb	0,3	2,4	3,0	5,8	2,5	1,5	0,0	4,0
Kertészet	0,5	1,2	1,8	3,4	0,6	0,2	0,0	0,8
Szántóföldi növénytermesztés	1,6	5,2	17,4	24,2	4,4	1,5	0,0	6,0
Élelmiszeripar	0,1	0,6	0,1	0,9	1,8	1,1	0,0	2,9
Összesen	3,0	12,0	25,0	40,0	11,6	5,4	0,5	17,5

Megjegyzés: az „Egyéb” kategóriába az alábbi ágazatok tartoznak: Növényi szaporítóanyag termesztése; Vegyes gazdálkodás; Növénytermesztési szolgáltatás; Állattenyésztési szolgáltatás; Betakarítást követő szolgáltatás; Vetési célú magfeldolgozás; Vadgazdálkodás, vadgazdálkodási szolgáltatás; Erdészeti, egyéb erdőgazdálkodási tevékenység; Fakitermelés; Vadon termő egyéb erdei termék gyűjtése; Erdészeti szolgáltatás.

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az agrárszektor vállalkozásainál a ténylegesen leszerződött hitelkeret összege összesen 7,4 milliárd forint volt 2017 első negyedévében, ami az előző évi öszszegtől 19,6 milliárd forinttal maradt el. A rövid lejáratú

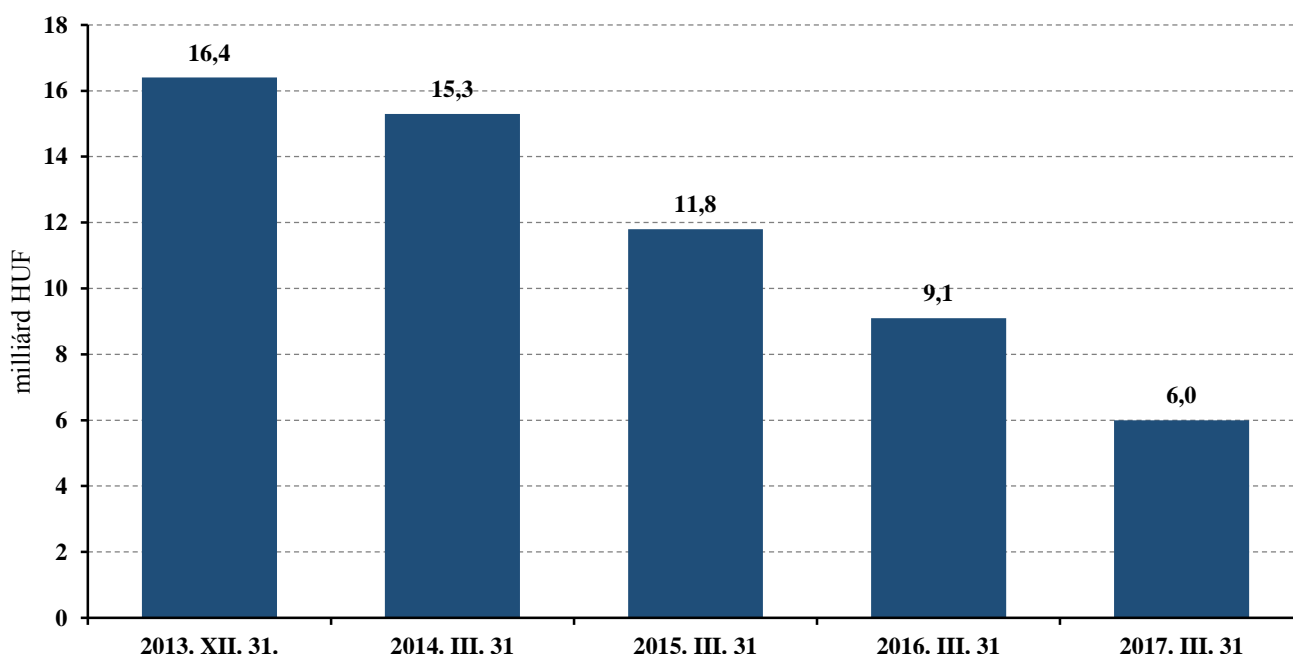
hitelek értéke meghaladta a 3 milliárd forintot (3,2 milliárd forint), részesedésük az aktuális év harmadik negyedévének teljes hitelállományából 43,0 százalékot tett ki.

Költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok

A kamattámogatás és állami kezességvállalás melletti (érvényben lévő és kifutó) hitelprogramokról az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (továbbiakban: OSAP) gyűjt adatokat. A döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifutó hitelprogramok kint lévő

állománya 6,0 milliárd forint volt 2017 első negyedév végén (nem beleértve a 114/2008. (IX. 5.) FVM-rendelet alapján nyújtott beruházási és lízing-kamattámogatást) (18. ábra). A legjelentősebb hitelállományok a birtokfejlesztési hiteleknél (25/2004. III. 3.; illetve 17/2007. III. 23. FVM-rendelet) és a családi gazdálkodók kedvezményes hiteleinél (317/2001. XII. 29. Kormányrendelet) mutatkoznak. A hitelállományhoz kapcsolódó kezességvállalás 42 millió forint volt az aktuális negyedév végén.

18. ábra: **Kifutott kamattámogatott hitelek és kölcsönök állományának alakulása 2013. december 31. és 2017. március 31. között**

Megjegyzés: az ábra a régi, kifutó hitelállomány értékeit tartalmazza, nem beleértve a 114/2008. (IX. 5.) FVM-r. alapján nyújtott beruházási és lízing-kamattámogatást.

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok közül a jelenleg felfüggesztés alatt álló beruházási hitelkamat-

és lízingdíj-támogatást nyújtó 114/2008. (IX. 5.) FVM-rendelet alapján kibocsátott hitelállomány a negyedik negyedév végén 2,6 milliárd forint volt.

Növekedési Hitelprogram

A Magyar Nemzeti Bank 2013. június 1-jén indította el a Növekedési Hitelprogram három pillérből álló első szakaszát 750 milliárd forintos keretösszeggel. Az NHP elindulása óta a piacon elérhető legolcsóbb forrásnak minősül, 2,5 százalékon maximált kamata egészen 2014 áprilisáig nem érte el a jegybanki alapkamatlábat sem. Az I. ütemben a hitelkiváltáson volt nagy hangsúly, ami többek között a korábbi adósságok terheit csökkentve járult hozzá a vállalkozások hitelképességének javulásához. 2013. október 1-jén elindult az NHP két pillérből álló II. szakasza 500 milliárd forintos keretösszeggel (amelyet 1000 milliárd forintra bővítettek), azzal a kitéttel, hogy igény esetén a keretösszeg felemelhető 2000 milliárd forintra. A II. szakaszban a hangsúly az új hitelekre, ezen belül is a beruházási hitelekre helyeződött. Az NHP II. szakaszának I. pillére új hiteleket, míg II. pillére hitelkiváltáshoz kapcsolódó forrást biztosít a vállalkozások számára. A meghosszabbított NHP máso-

dik szakasza 2015 végéig nyújtott rendkívül kedvező finanszírozási forrást a konstrukciót igénybe vevő vállalkozásoknak, köztük az agrárvállalkozásoknak is.

Az átmeneti eszközként bevezetett NHP teljesítette a program meghirdetésekor kitűzött piacépítési és növekedési célokat. Hosszabb távon azonban az MNB célja, hogy a jegybanki szerepvállalás nélküli, gazdasági növekedést támogató piaci alapú hitelezés valósuljon meg. Ennek érdekében az MNB 2016 januárjától elindította a Növekedéstámogató Programot, amelynek fokozatos kivezetését segíti az NHP III. szakasza, a hitelezést más-képpen ösztönző jegybanki eszközök mellett. A III. (kivezető) szakasz I. pillére a II. szakasznál mind volumenben, mind a hitelcélok tekintetében korlátozottabb forintfinanszírozást tesz lehetővé. A II. pillérben a bankok a kapott forinthitelt devizára cserélik, ami lehetővé teszi, hogy devizában nyújtsanak finanszírozást a természetes fedezettel rendelkező kkv-k számára. Ezzel a pillérral az MNB a hosszú lejáratú devizafinanszírozásban megfigyelhető piaci torzulást kívánja kezelni (19. táblázat).

19. táblázat: A Növekedéstámogató Hitelprogram elemei

Növekedési Hitelprogram kivezető szakasza (NHP III.)	Piaci Hitelprogram
I. pillér: szűkített forinthitel (400 milliárd forint)	Hitelezési aktivitáshoz kötött kamatsereügylet (HIRS – 1000 milliárd forint) Preferenciális betételhelyezési lehetőség (500 milliárd forint)
II. pillér: swappal kombinált forinthitel (300 milliárd forint)	Banki tőkekövetelményekben megtestesülő ösztönzés (SREP) Vállalati információs rendszer

Forrás: MNB

Az NHP III. szakaszában (2016. január 1-től 2017. március 31-ig) részt vevő hitelintézetek 685 milliárd forint összegű szerződésről nyújtottak be adatszolgáltatást az MNB felé. A több mint 21 ezer ügylethez (21 766) 13 934 vállalkozás kapcsolódott. A jelenleg ténylegesen kint lévő – azaz a múltbeli törlesztéseket, valamint a még le nem hívott hiteleket nem tartalmazó – hitelállomány 442 milliárd forint volt. A szerződések 78,0 százaléka új beruházási hitel, 22,0 százaléka pedig új lízingügylet volt.¹⁰ Az I. (forint) pillérben nyújtott hitelek összegének közel 63,0 százaléka a mikrovállalkozásokhoz került, a II. (deviza) pillérben kihelyezett finanszí-

rozásnak több mint 60 százaléka pedig középvállalatokhoz. Így a két pillérben összesen az ügyletek közel 93 százaléka a mikro- és közepes vállalkozásokhoz kötődik. Az ágazati eloszlást tekintve az I. pillérben a mezőgazdaság, a kereskedelem, a javítás és a feldolgozóipar részesedése kimagasló, a hitelek közel 60 százaléka ebbe a három ágazatba irányul, míg a II. pillérben az ingatlanügyek mellett a feldolgozóipar, a szállítás, a raktározás ágazatok dominanciája érvényesült (együttes arányuk közel 71 százalék).

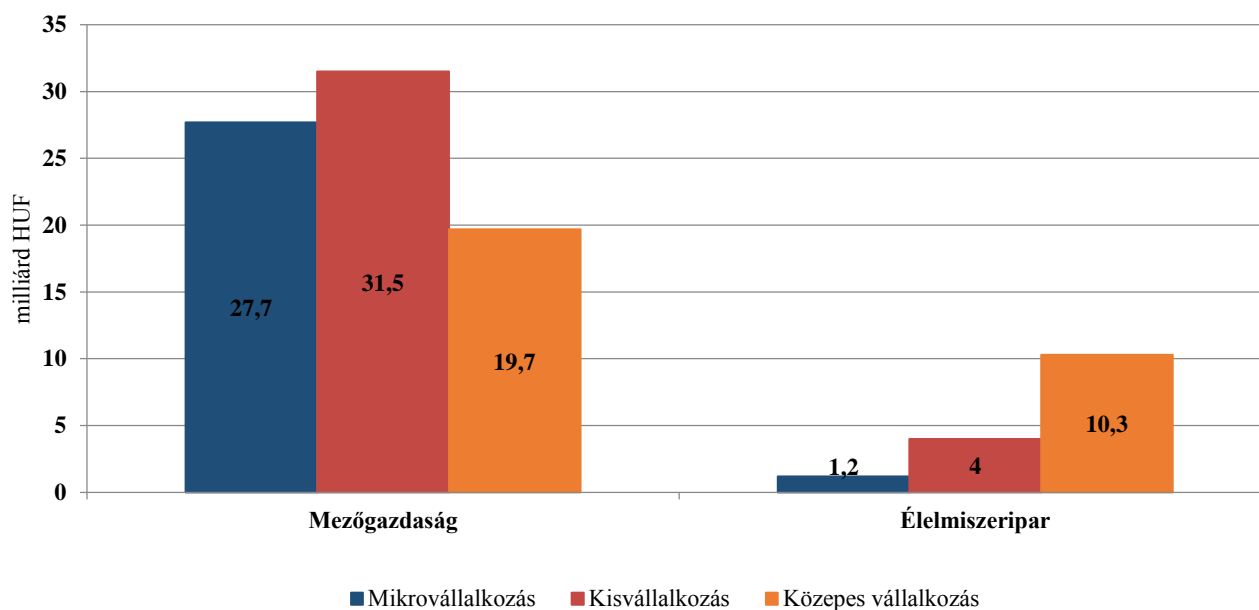
Az NHP 2016. január 1-jén indult III. szakaszában a részt vevő hitelintézetek 2017. március 31-ig 78,9 milliárd forint összegű, az agrárszektorban tevékenységet

¹⁰ A harmadik szakaszban kizárólag ilyen típusú finanszírozásra van lehetőség, forgóeszköz-finanszírozásra és hitelkiváltásra nincs.

folytató vállalkozással megkötött szerződésről nyújtottak be adatszolgáltatást az MNB felé 2066 ügylethez és 1356 vállalkozáshoz kapcsolódóan. Az agrárágazat részesedése az NHP III. szakaszában is jelentős, összességében közel 17 százalék¹¹, amellyel az ágazatok sorában a második helyen áll. Az I. (forint) pillérben több mint 26, a II. (deviza) pillérben 5 százalék a részaránya.

Az élelmiszer- és italgártás alágazatokban (a továbbiakban együtt: élelmiszeripar) 15,5 milliárd forint összegű megkötött szerződésről nyújtottak be adatszolgáltatást mintegy 377 ügylethez és 243 vállalkozáshoz kapcsolódóan. Az NHP III. szakaszában a feldolgozóipar több mint 17 százalékos részesedése a harmadik legmagasabb az ágazatok között, amelyen belül az élelmiszeripar részaránya több mint 20 százalék (19. ábra).

19. ábra: Az NHP III. szakaszában nyújtott hitelek fennálló állományának alakulása a mezőgazdasági és élelmiszeripari társas vállalkozásoknál, 2017. március 31.

Megjegyzés: európai uniós hitel – uniós támogatások előfinanszírozására folyósított hitel 2017. március 31-én fennálló állomány alapján, az ágazati adat nem tartalmazza az egyéni vállalkozókat, őstermelőket és családi gazdálkodókat.
Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

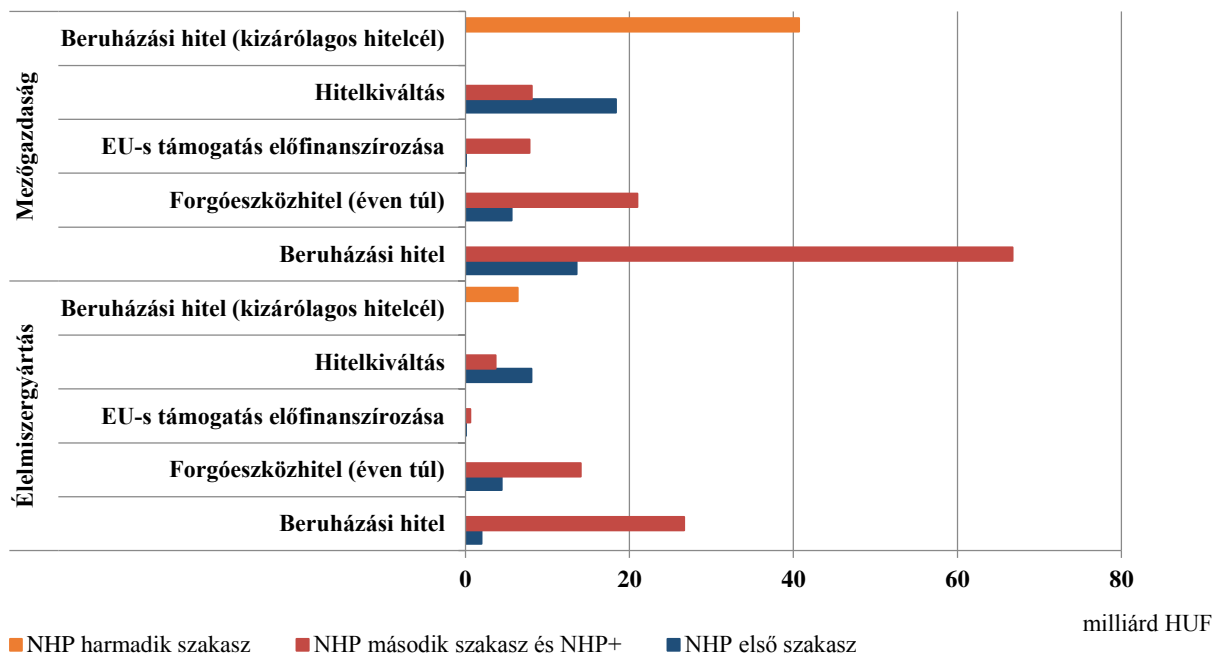
A mezőgazdaságban nyújtott hitelekben belül a legnagyobb dominanciával a hitelkiváltás és a beruházási hitelek bírtak 2017 első negyedévében, ezt követte az EU-s támogatások előfinanszírozása, majd az éven túli forgóeszközhitel állománya (20. ábra). A beruházási és forgóeszközhitel állománya az I. szakaszban az agrárgazdaság összes hitelén belül 51,1 százalékot jelentett, a II. szakaszban is a beruházási és forgóeszköz-hitelek részesedése több mint 80 százalékot (84,7 szá-

zalék) tett ki. Az élelmiszeriparban ez az arány 90 százalék felett (90,5 százalék) alakult. A programban a hitelkiváltás lehetősége iránti igény az első szakaszban 48,9 százalékot jelentett a mezőgazdaságban, a második szakaszban csak 7,8 százalékot. Az élelmiszeriparban ugyanez az első szakaszban 55,6, a másodikban 8,2 százalék volt az összes hitelkonstrukción belül.

Az NHP III. szakaszában a beruházási hitelek értéke a mezőgazdaságban 40,7 milliárd forint, az élelmiszeriparban 6,4 milliárd forint volt.

¹¹ Az ágazati megoszlás nem tartalmazza az egyéni vállalkozókat.

20. ábra: Az NHP egyes szakaszaiban nyújtott hitelek fennálló állományának alakulása a mezőgazdasági és élelmiszeripari társas vállalkozásoknál, 2017. március 31.

Megjegyzés: európai uniós hitel – uniós támogatások előfinanszírozására folyósított hitel 2017. március 31-én fennálló állomány alapján, az ágazati adat nem tartalmazza az egyéni vállalkozókat, őstermelőket és családi gazdálkodókat.
 Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az NHP I. és II. szakaszában kiemelkedő érdeklődés mutatkozott az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA) és a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. (Garantiqa) kezessége iránt. A hitelprogram nagy eredménye volt, hogy sikerült megtörni a beruházási hitelek évek óta tartó alacsony szinten való stagnálását.

Az NHP keretében 2017 első negyedében az AVHGA és a Garantiqa által kezességvállalásban részesített hitelállomány értéke csökkent.

Az előző negyedévi állomány értékétől 24,3 százalékkal maradt el a 2017 első negyedévi 16,3 milliárd forintos összeg. Ebből a mezőgazdasági szektor vállalkozásait 2017 első negyedévének végén összesen 16,2 milliárd forinthez segítette hozzá a két garancia-szervezet, ami 6,9 százalékos csökkenést jelentett az előző negyedévhez képest. Az élelmiszeriparban a két szervezet által együttesen garantált hitel 7,7 százalékkal 9,6 milliárd forintra apadt (20. táblázat).

20. táblázat: **Az NHP garantált hitelállománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban**

milliárd HUF

Időszak	Mezőgazdaság		Élelmiszeripar		
	I. pillér összesen	II. pillér összesen	I. pillér összesen	II. pillér összesen	
2014	I.	8,5	1,0	4,1	0,6
	II.	11,9	0,9	4,2	0,6
	III.	15,9	1,5	5,1	0,6
	IV.	16,4	1,5	6,4	0,9
2015	I.	17,0	1,4	6,9	1,0
	II.	17,8	1,5	7,4	0,9
	III.	19,0	2,1	7,9	1,1
	IV.	14,5	1,3	6,7	1,0
2016	I.	18,9	1,8	8,0	1,0
	II.	17,7	2,0	11,3	1,0
	III.	16,7	2,0	10,0	1,0
	IV.	15,7	1,7	9,4	1,0
2017	I.	14,6	1,6	8,7	0,9

Megjegyzés: Az NHP II. szakaszában hitelkiváltásra a II. pillér ad lehetőséget.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

Az állami kezességvállalásnak továbbra is kulcs szerepe van a mezőgazdasági hitelezésben. A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban tevékenykedő vállalkozások finanszírozási forrásokhoz történő hozzáférést két, az állam által 85 százalékban viszontgarantált garanciaszervezet, az AVHGA és a Garantiqa is segíti. Mindkét szervezet feladata készfizető kezesség nyújtása mikro-, kis- és középvállalkozásoknak (további információ a Pénzügyi Hírlevél VII. évfolyam 1. számában).

Ugyancsak az élelmiszeripar számára nyújt bankgaranciát az EXIM, amely a hitelintézetek által nyújtott

export-előfinanszírozó hitelek visszafizetésének részleges biztosítékául szolgál, a kereskedelmi garanciák (tender-, előleg-visszafizetési és jólteljesítési/szavatsági garancia) pedig az exportfelügyelet teljesítéséhez kapcsolódnak.

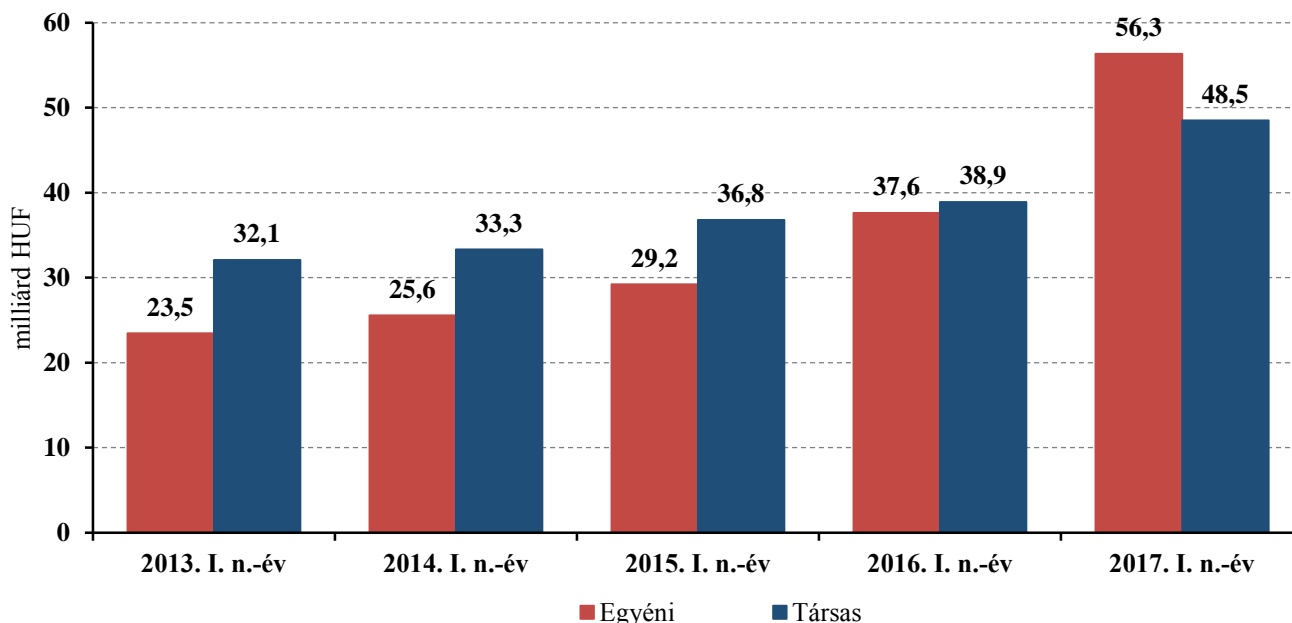
A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban a garantált hitelállomány együttesen 34,4 százalékkal 135,6¹² milliárd forintra nőtt az előző év első negyedévéhez képest. Az állomány 77,3 százalékát kitevő mezőgazdasági vállalkozások garantált hiteleinek értéke az elmúlt években fokozatosan emelkedett. Az élelmiszeriparban 2016 első negyedévéhez képest ugyan 24,4 milliárd forintról 30,8 milliárd forintra nőtt a garantált hitelek értéke, ugyanakkor a 30,8 milliárd forintos összeg több mint 5 milliárd forinttal marad el az elmúlt öt év legmagasabb állományértékétől (36,2 milliárd forint).

¹² A 2017 első negyedévi állomány az EXIM adatait is tartalmazza.

A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok hitelállománya – ugyancsak a földvásárláshoz kapcsolódó hitel felvételnek köszönhetően – 49,8 százalékkal, a társas vállalkozásoké kisebb mértékben, 24,6 százalékkal nőtt.

Megjegyzendő, hogy az egyéni gazdaságok hitelállománya fokozatosan emelkedett az elmúlt években és 2017 első negyedévében először haladta meg a társas vállalkozások garantált hitelállományát (21. ábra).

21. ábra: **Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban**

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 62,6-71,8 százalék volt 2017 első negyedévének végén.

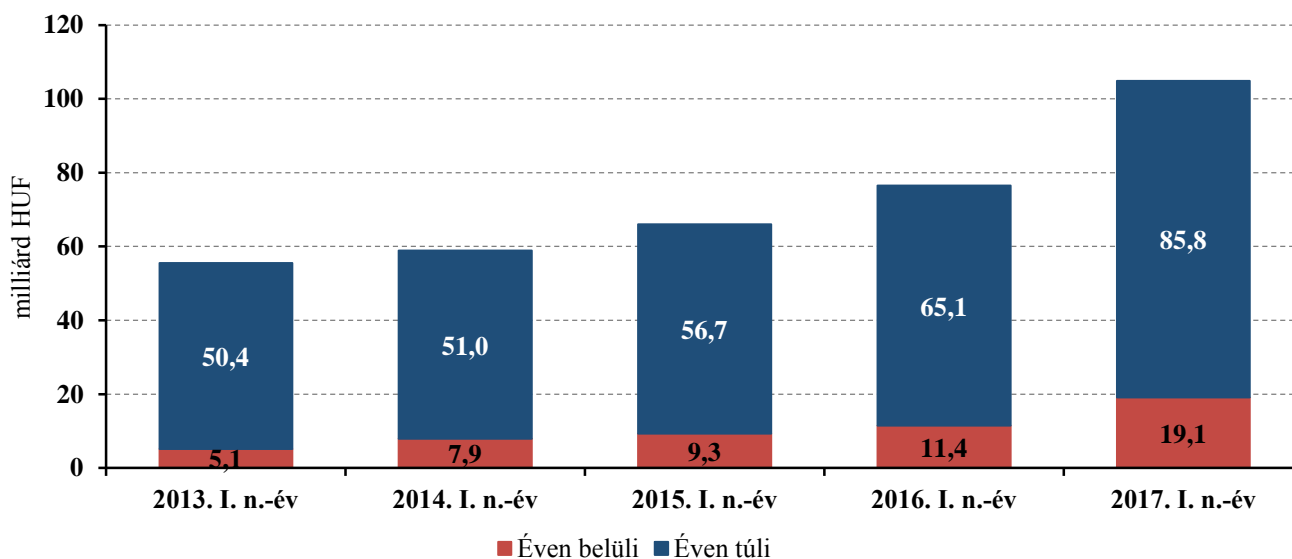
Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdasági vállalkozások esetében a garantált hitelállomány 81,8 százalékát az éven túli, 18,2 százalékát pedig a rövid lejáratú hitelek tették ki.

Az éven túli hitelállomány az előző évi 65,1 milliárd

forintról 85,8 milliárd forintra, az éven belüli hitelállomány 11,4 milliárd forintról 19,1 milliárd forintra emelkedett az aktuális negyedévben (22. ábra).

22. ábra: **Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban a hitel lejáratú ideje szerint**

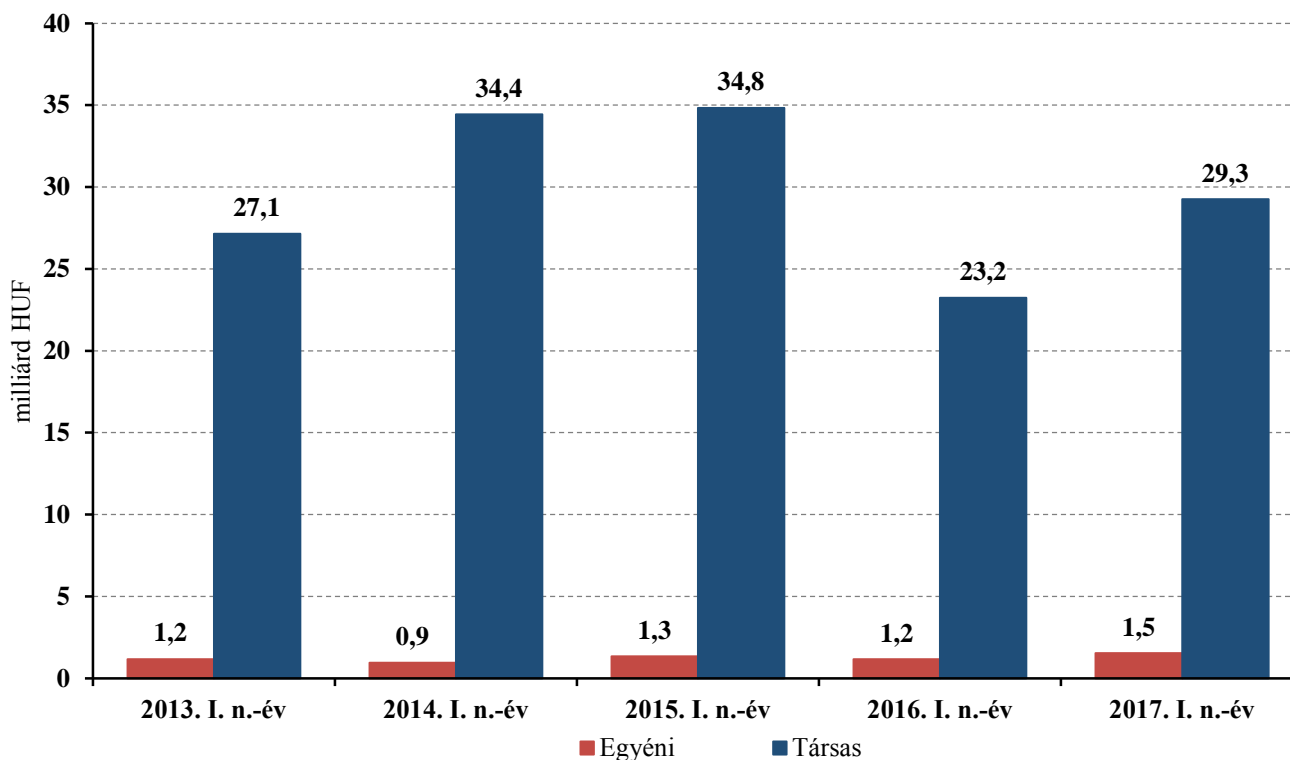
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 62,6-71,8 százalék volt 2017 első negyedévének végén.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripar garantált hitelállománya 26,4 százalékkal 30,8 milliárd forintra nőtt 2017 első negyedévében. A növekedést elsősorban a társas vállalkozások hiteleinek több mint 20 százalékos (26,1 százalék)

emelkedése okozta, az egyéni gazdaságok garantált hitelállománya is jelentősen, 31,8 százalékkal, azaz 1,5 milliárd forintra nőtt az előző év első negyedévéhez képest (23. ábra).

23. ábra: **Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban**

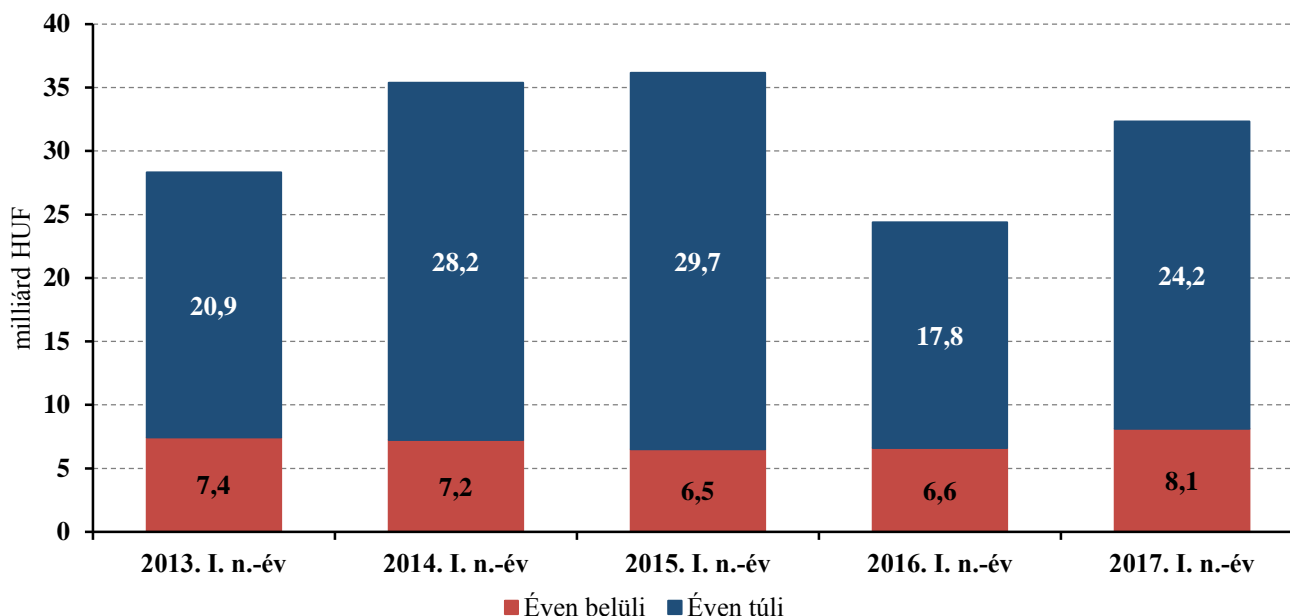
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 62,6-71,8 százalék volt 2017 első negyedévének végén. A 2017 első negyedévi hitelállomány az EXIM adatait is tartalmazza.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripari vállalkozások részére garantált éven belüli hitelek értéke 23,1 százalékkal, az éven túli hitelek összege 36,0 százalékkal nőtt az aktuális negyedévben. Arányaiban az éven belüli hitelek állománya 25,1 százalékot, azaz 8,1 milliárd forintot, az éven

túli hitelek részaránya 74,9 százalékot, vagyis 24,2 milliárd forintot tett ki a teljes garantált hitelállományon belül (24. ábra).

24. ábra: **Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban a hitel lejáratási ideje szerint**

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 62,6-71,8 százalék volt 2017 első negyedévének végén. A 2017 első negyedévi hitelállomány az EXIM adatait is tartalmazza.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása

A Monetáris Tanács március végi ülésén nem módosította a jegybanki alapkamatlábát, vagyis az a 2016. tavaszi kamatdöntés óta megállapított 0,9 százalékponton stagnált az aktuális negyedévben.

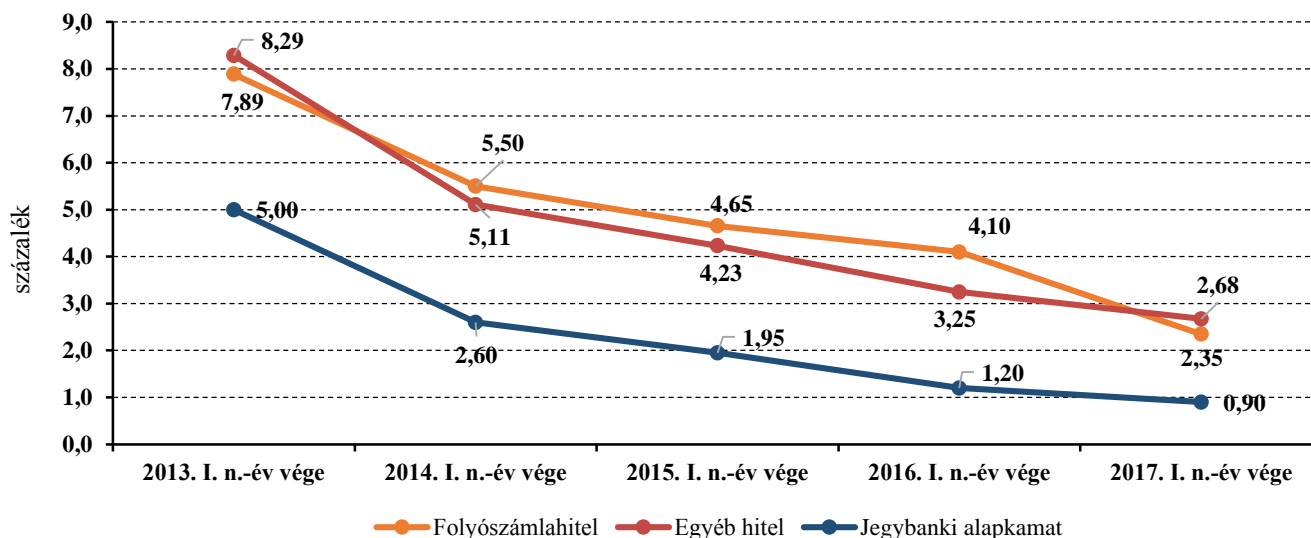
A Monetáris Tanács megítélése szerint a magyar gazdaságban a tavalyi átmeneti lassulást követően vannak még kihasználatlan kapacitások. Az alapkamat aktuális szintje és a jegybanki eszköztár átalakításával el-

ért laza monetáris kondíciók tartós fenntartása összhangban van az inflációs cél középtávú elérésével és a reálgazdaság ennek megfelelő mértékű ösztönzésével.

Az elmúlt öt évet figyelembe véve megállapítható, hogy a jegybanki alapkamat a 2013 első negyedévi 5,00 százalékponttól fokozatosan 4,10 százalékpontot csökkent 2017 harmadik negyedévére.

Az egyéb hitelek átlagos éves kamatlába követte a jegybanki alapkamat csökkenését, a folyószámlahitelek kamata is 7,89 százalékponttól 2,35 százalékpontra mérséklődött 2013 első negyedévéhez viszonyítva (25. ábra).

25. ábra: A jegybanki alapkamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása (év végén érvényben lévő értékek)

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

EU-referencia-kamatláb

Az Európai Bizottság (EB) az állami támogatások közösségi ellenőrzésének keretében – többek között – a támogatástartalom megállapítása céljából a referencia-kamatlábát veszi figyelembe, amelyet a piaci kamatlábak

helyettesítésére használ. A referencia-kamatláb megállapításának módját az EB 2008/C 14/02 közleménye szabályozza. A referencia-alapkamatlábát tagországonként, évente állapítják meg vagy vizsgálják felül és havonta teszik közzé. Az aktuális negyedév végén a ráta értéke 0,75 százalékponttól 0,53 százalékpontra csökkent (21. táblázat).

21. táblázat: A referencia-kamatláb változása Magyarországon

Érvényesség kezdete	EU-alaprátá, százalék
2014. IV. 1.	2,92
2014. V. 1.	2,92
2014. IX. 1.	2,92
2014. X. 1.	2,38
2015. I. 1.	2,21
2015. IV. 1.	2,21
2015. VII. 1.	1,80
2015. IX. 1.	1,53
2016. I. 1.	1,37
2016. VII. 1.	1,08
2016. X. 1.	0,91
2017. I. 1.	0,75
2017. III. 1.	0,53

Forrás: a Támogatásokat Vizsgáló Iroda adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az EB a referencia-kamatláb megállapítása során az éves IBOR¹³ kamatlábát tekinti kiindulási alapnak. Hiányos esetekben az EB saját jogkörében megállapítja a

referencia-kamatlábát, amelyet kamatfelárral módosít (22. táblázat – Kiegészítő táblák).

¹³ IBOR (Interbank offered rate) = pénzügyi bankközi kínálati kamat.

Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései

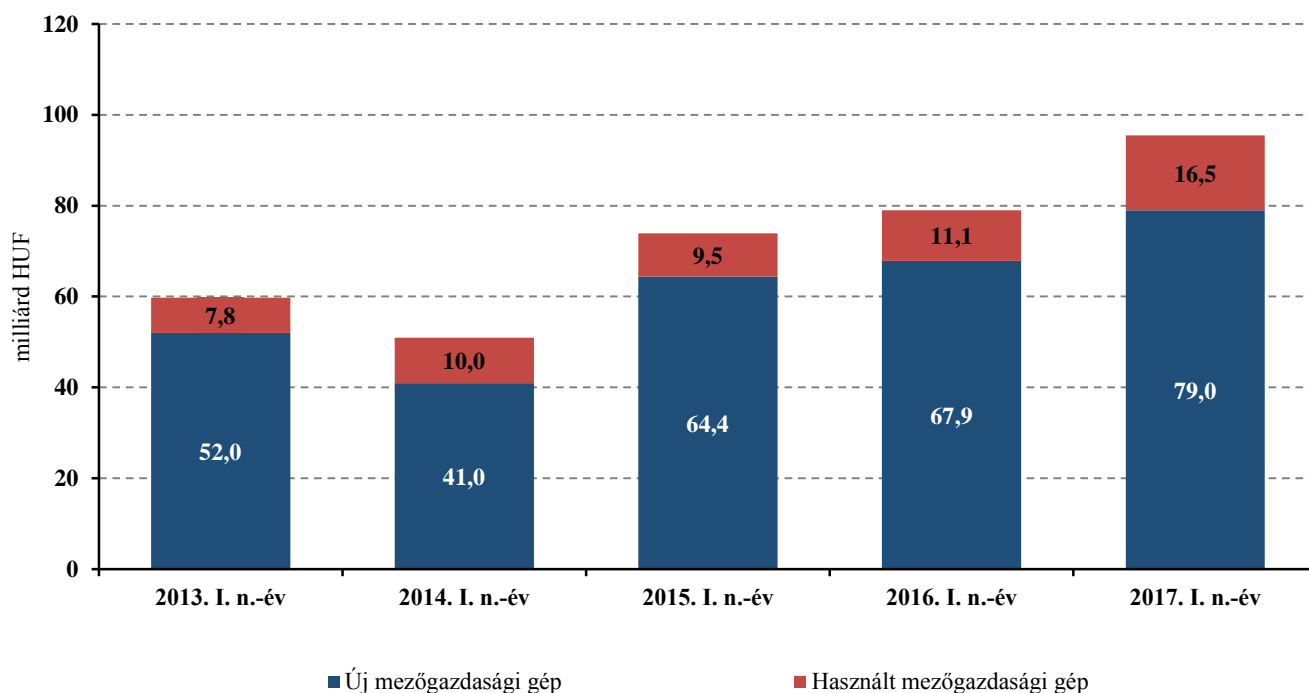
A Magyar Lízingszövetség elemzése szerint a lízingpiacon belül az elmúlt tíz évben egyre nagyobb a mezőgazdasági gépek aránya (az új kihelyezéseknél 15 százalék körüli a részesedés), a lízingkonstrukciók egyre nagyobb szerepet kapnak. A szervezet szerint az agrár-vállalkozások is egyre nyitottabbak a lízingfinanszírozás iránt, a rugalmas, költséghatékony és az alacsony kamatkörnyezet miatt olcsó lízingkonstrukciók versenyképes finanszírozást biztosítanak az agrárpiacon szereplőknek.

Az új és használt mezőgazdasági gépek lízingcégek által finanszírozott állománya – tőkekintlévősége – a

harmadik negyedévhez képest változatlanul (+0,1 százalék) 95,4 milliárd forint volt az aktuális negyedévben. Bár az állomány 21,4 százalékos bővülése éves szinten kissé alacsonyabb az előző évi 24,8 százalékos emelkedésnél, a lízingcégek által finanszírozott mezőgazdasági gépek állományának változása 2017 első negyedévében is emelkedő maradt.

Az új mezőgazdasági gépek lízingjének állománya 16,4 százalékkal nőtt az előző év első negyedévéhez képest, részesedésük továbbra is jelentős a használt mezőgazdasági gépekkel szemben, azaz állományuk 82,7 százalékot tett ki 2017 első negyedévében (26. ábra).

26. ábra: Lízingcégek mezőgazdasági tőkekintlévőségeinek¹⁴ alakulása

Megjegyzés: A pénzügyi lízing állományának egy része az MNB társas vállalkozásainak hitelállományában is szerepel.

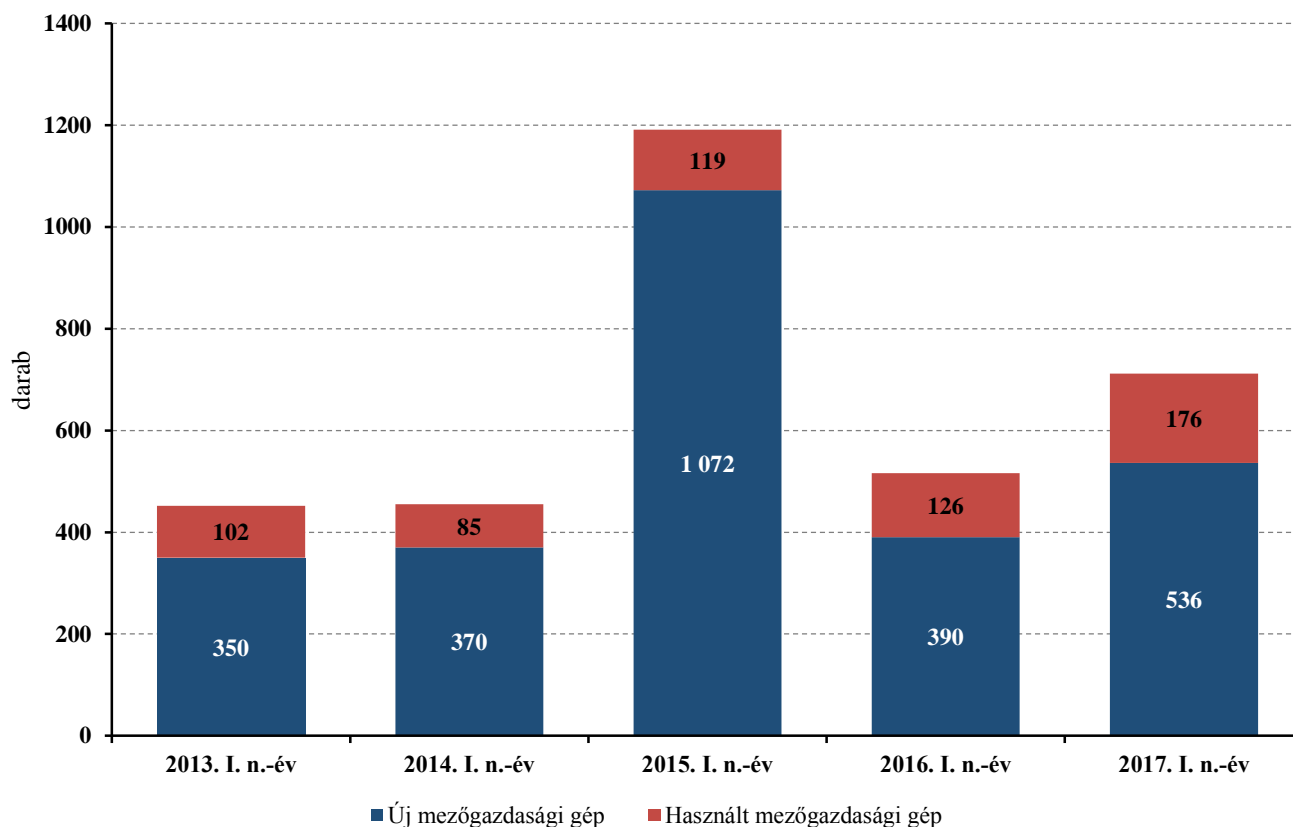
Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

¹⁴ Fordulónap után esedékessé váló, már folyósított, de még nem lejárt, ügyféllel szembeni tőkekövetelések összege.

Az előző év azonos időszakához képest emelkedett a megkötött lízingszerződések száma 516 darabról 712 darabra 2017 első negyedévében. Az új és használt me-

zőgazdasági gépekre kötött szerződések száma jelentősen bővült, előbbi 37,4 százalékkal, utóbbi 39,7 százalékkal emelkedett az aktuális negyedévben (27. ábra).

27. ábra: A lízingscégek mezőgazdasági szerződészettségének éves alakulása

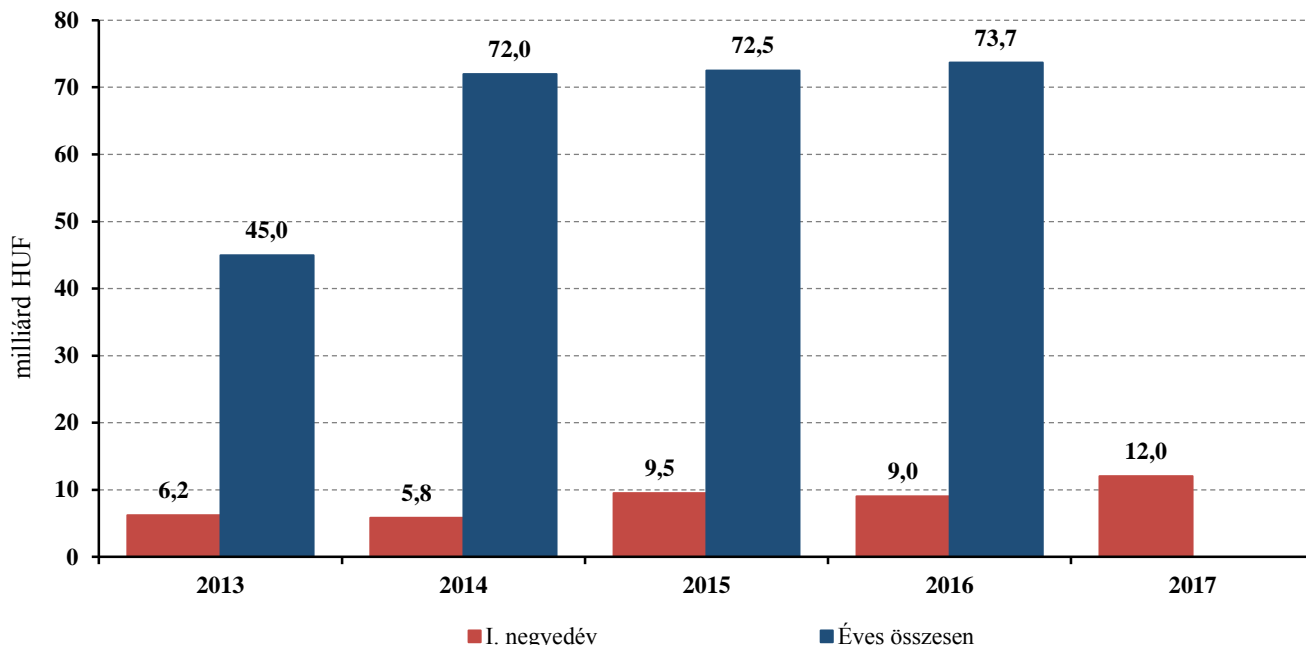
Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A lízingscégek által finanszírozott összeg¹⁵ 33,6 százalékkal, 3,0 milliárd forinttal nőtt az előző év első negyedévéhez képest 2017-ben. A teljes finanszírozási összegből 75,1 százalékos részesedéssel bíró új mező-

gazdasági gépek lízingje 2,1 milliárd forinttal 9,0 milliárd forintra bővült, a használt mezőgazdasági gépek finanszírozása 44,4 százalékkal 3,0 milliárd forintra emelkedett az előző év első negyedévéhez képest (28. ábra).

¹⁵ A vonatkozó időszakban a finanszírozó és az ügyfél közötti szerződésben kikötött, folyósított, az ügyfél által elismert tőkerész forintban kifejezett értéke.

28. ábra: A lízinggépek mezőgazdasági kihelyezéseinek éves alakulása

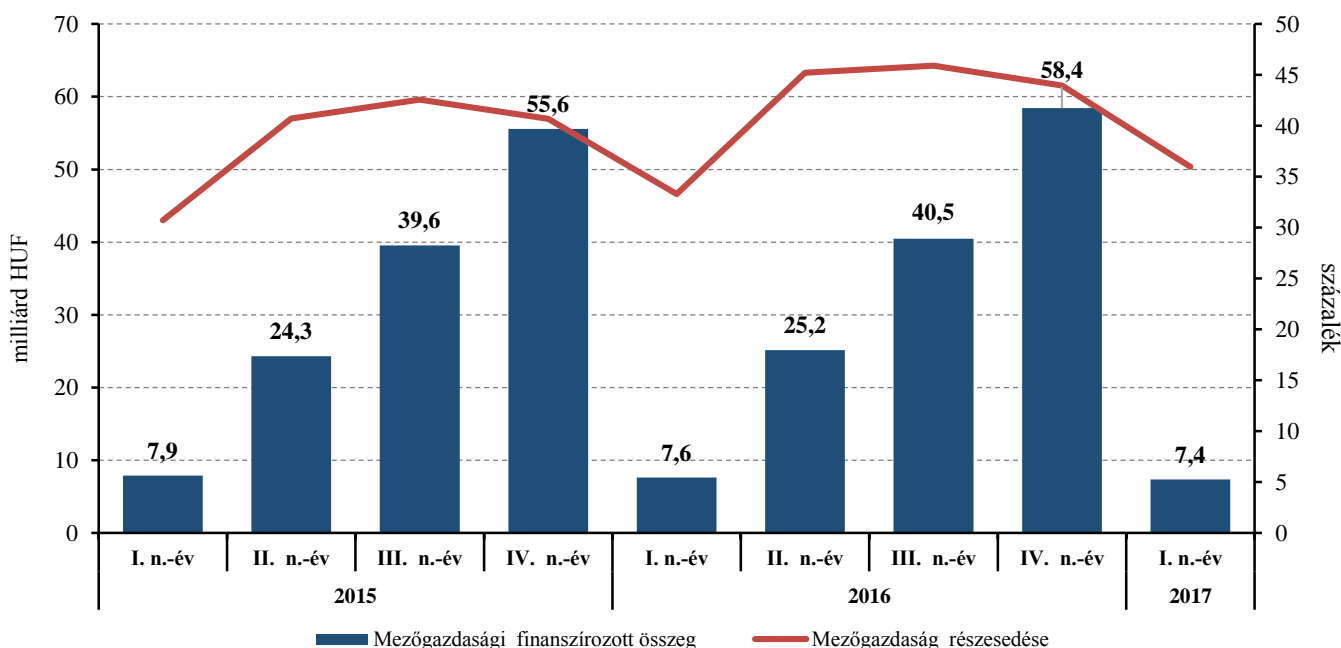

Forrás: a Magyar Lízing szövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az NHP keretében a beruházások finanszírozására kihelyezett 20,5 milliárd forint 36,0 százaléka a mezőgazdasági gépek finanszírozását jelentette 2017 első negyedévében. A kihelyezett 7,4 milliárd forint 3,5 százalékkal maradt el az egy évvel ezelőtti értéktől (29. ábra),

ami az NHP kifizetésének tudható be elsősorban. Azonban a mezőgazdasági gépek NHP keretén belüli lízingfinanszírozásának növekedése a program sikerességét támasztja alá.

29. ábra: A lízinggépek mezőgazdasági kihelyezései az NHP keretében

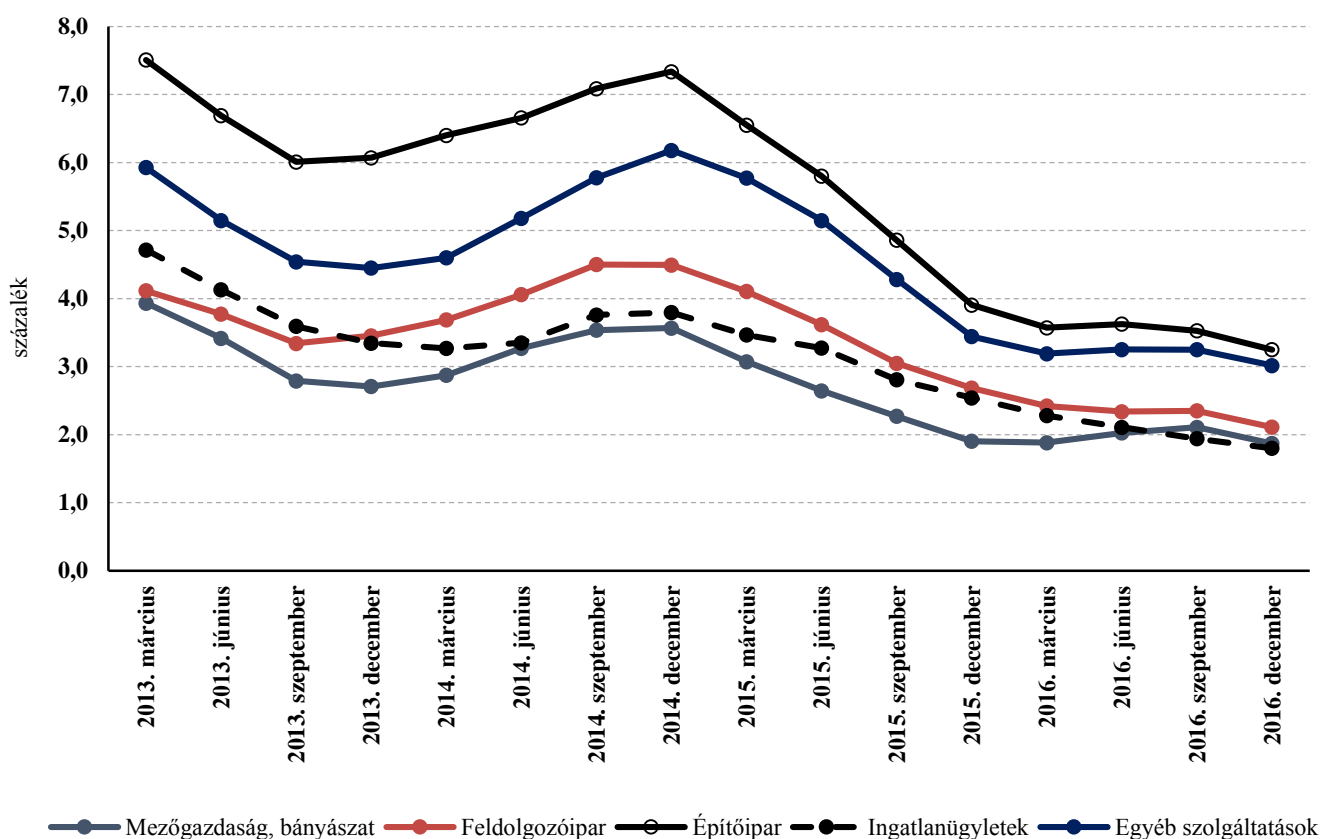
Forrás: a Magyar Lízing szövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Ágazati csődráták

Az ágazati csődráta egy adott ágazatban csődeljárás alatt lévő és az egy évvel korábban működő társas vállalkozások százalékos arányát mutatja. A mutató értékelésével képet kaphatunk egy adott ágazat pénzügyi stabilitásának helyzetéről, illetve annak tendenciájáról. Az elmúlt öt év alapján megállapítható, hogy a nemzetgazdaság összesített csődrátája a 2016. negyedik negyedévi 2,4 százalékos értékkel az egyik legalacsonyabb mutatónak tekinthető. A 2014. évi szabályozásmódosítás csökkentette a fantomcégek számát, így a működésképtelen vállalkozások kiesése megemelte a csődráta értékét 2014 közepétől. A piac tisztulása után az egyes nemzetgazdasági ágazatoknál fokozatosan

csökkent a ráta értéke. A 2015. és 2016. évi csökkenő tendenciában a jövedelempozíciók javulása is áll, amit a kedvezményes hitelprogramok támogattak. A mezőgazdaság továbbra is a legkevésbé eladósodott ágazatnak számított, a csődráta értéke a 2016. év közepi értékéhez képest 0,2 százalékponttal csökkenve 1,9 százalékra zárt 2016 negyedik negyedévében. A feldolgozóiparban a mutató ugyanezen időszakhoz képest 0,2 százalékpontot esve 2,1 százalék volt, így a nemzetgazdaság többi szakágazata között a harmadik legalacsonyabb rátájú helyet foglalta el a mezőgazdaság után (30. ábra).

30. ábra: Ágazati csődráták

Forrás: Magyar Nemzeti Bank, Jelentés a Pénzügyi Stabilitásról, 2017. május

Kiegészítő táblák

22. táblázat: **Kedvezményes MFB-hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (kihelyezett állományok értéke 2017. III. 31.)**

milliárd HUF

Megnevezés	Mezőgazdaság		Élelmiszeripar	
	befogadott kérelmek	jóváhagyott kérelmek	befogadott kérelmek	jóváhagyott kérelmek
Agrár Forgóeszköz Vis Maior Hitelprogram	10,0	9,8	0,0	0,0
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	3,6	3,0	0,3	0,3
MFB Kisvállalkozói Hitelprogram	0,0	0,0	0,7	0,5
MFB Új Magyarország Forgóeszköz Hitelprogram	0,1	0,0	0,4	0,4
MFB Vállalkozásfinanszírozási Program	0,4	0,2	4,2	4,2
Sikerés Magyarorszáért Agrár Fejlesztési Hitelprogram	13,6	11,5	0,3	0,2
Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II.	21,0	16,8	0,4	0,2
Új Magyarország Agrár Forgóeszköz Hitelprogram II. ütem	4,3	3,9	0,0	0,0
Új Magyarország TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram	0,1	0,1	0,0	0,0
Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram	3,3	2,7	19,7	14,9
Összesen	56,4	48,0	25,9	20,6

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

23. táblázat: **Kedvezményes MFB-hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (fennálló állományok értéke 2017. III. 31.)**

milliárd HUF

Megnevezés	Mezőgazdaság	Élelmiszeripar	Összesen
Családi gazdaságok hitelei saját	0,15	0,00	0,15
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	0,33	0,00	0,33
MNB Növekedési Hitelprogram	2,39	1,83	4,22
Programokon kívüli devizahitel	0,40	1,29	1,69
Programokon kívüli forinthitel	6,57	9,39	15,96
Sikerés Magyarorszáért Agrár Fejlesztési Hitelprogram	0,42	0,00	0,43
Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II.	1,27	0,00	1,27
Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram	0,08	0,32	0,40
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020	0,28	0,00	0,28
Egyéb*	106,48	1,64	108,12
Összesen	118,38	14,46	132,84

Megjegyzés: Az egyéb kategória a 200 millió forint alatti vállalkozások fennálló hitelállománya az MFB-NHP Földhitel Hitelprogrammal együtt.

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

24. táblázat: **Bázispontban kifejezett kamatfelárak**

Hitelminősítés kategóriája	Biztosítékokkal való fedezettség		
	magas	általános	alacsony
Kiváló (AAA-A)	60	75	100
Jó (BBB)	75	100	220
Kielégítő (BB)	100	22	400
Gyenge (B)	220	400	650
Rossz/pénzügyi nehézségek (CCC és ennél alacsonyabb)	400	650	1 000

Forrás: az Európai Unió Hivatalos Lapja alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

